

Dossier Jeugdzorg: wat komt er op u af?

Notitie 1 | Werkgroep Jeugdzorg

Colofon

Werkgroep Jeugdzorg

Ing. H. Akkerman, mr. C.P.W. van den Berg, C.H. van den Bos, dr. L. van Klinken, G. Leertouwer LL.M. BA, drs. H. Pool, drs. J.A. Schippers en drs. S. Stoop.

Eindredactie

Drs. H. Pool

Contactgegevens

SGP-bureau, afdeling Communicatie, Voorlichting & Vorming
Burgemeester van Reenensingel 101, 2803 PA Gouda
0182 - 69 69 05 of voorlichting@sgp.nl

Website

jeugdzorg.sgp.nl

© Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van het SGP-bureau.

Dossier Jeugdzorg: wat komt er op u af?

Notitie 1 | Werkgroep Jeugdzorg

Inhoudsopgave

Woord vooraf	6
1. Inleiding Vragen van het congres	9
2. Referaat Kabinet Rutte en de decentralisatie jeugdzorg	17
3. Referaat Wat de gemeenten te wachten staat	33
4. Referaat Jeugdzorg in de Tweede Kamer	43
5. Deelsessie Signs of Safety	51
6. Deelsessie Zorgmijding in de gereformeerde gezindte	59
7. Deelsessie Het CJG: de centrale plek na de decentralisatie	67
8. Deelsessie Kabinetsplannen en de christelijke jeugdzorg	75
9. Voorbeeldbijdrage Behandeling najaarsbegroting	81

Woord vooraf

Voor u ligt de eerste notitie van de Werkgroep Jeugdzorg. Het is de congresbundel van het SGP-congres dat vrijdag 17 juni 2011 georganiseerd werd. Thema van het congres was: *Dossier Jeugdzorg: wat komt er op u af?* Aanleiding voor dit congres waren de plannen van kabinet-Rutte om alle taken op het gebied van de jeugdzorg over te hevelen naar de gemeenten. Een project dat eind 2016 afgerond moet zijn.

Werkgroep

Het congres was de aftrap van de Werkgroep Jeugdzorg, die de komende jaren raadsleden en wethouders van de SGP proactief wil adviseren bij de decentralisatie van de jeugdzorg. Tijdens het congres bleek hoe complex en ingrijpend deze decentralisatie voor gemeenten zal zijn. Op de schouders van wethouders en raadsleden ligt de taak om deze decentralisatie in hun gemeente in goede banen te leiden.

Om wethouders en raadsleden bij te staan in deze decentralisatie heeft de SGP besloten de Werkgroep Jeugdzorg op te richten. De werkgroep bestaat uit de volgende SGP-leden: ing. H. Akkerman (wethouder Giessenlanden), mr. C.P.W. van den Berg (raadslid Waddinxveen), dhr. C.H. van den Bos (beleidsmedewerker gemeente), dr. L. van Klinken (raadslid Veenendaal), dhr. G. Leertouwer (medewerker SGP-Tweede Kamerfractie), drs. J.A. Schippers (directeur Wetenschappelijk Instituut SGP) en drs. S. Stoop (burgemeester Dirksland). De werkgroep wordt geleid door drs. H. Pool (adviseur Communicatie, Voorlichting & Vorming op het SGP-bureau).

Notities

De Werkgroep Jeugdzorg zal vooral door notities van zich laten horen. Met uitzondering van deze eerste notitie veronderstellen de volgende notities dat wethouders en raadsleden kennisgenomen hebben van het werk van de

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Op haar website legt zij een volledig dossier over de decentralisatie van de jeugdzorg aan. De notities die de Werkgroep Jeugdzorg van de SGP samenstelt, zijn geen vervanging van het VNG-dossier. Naast de notities zal de Werkgroep Jeugdzorg ook de webpagina jeugdzorg.sgp.nl bijhouden. Kijkt u met enige regelmaat op deze site om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen.

De bijdragen van de Werkgroep Jeugdzorg zijn bedoeld om wethouders en raadsleden een weg te wijzen die past bij de SGP. De nadruk zal daarom liggen op de SGP-visie tijdens deze decentralisatie. Waar kiezen SGP'ers voor vanuit een Bijbels genormeerde levensovertuiging? Hierop wil de Werkgroep Jeugdzorg in de komende notities een antwoord geven.

Waarom jeugdzorg?

Naast de decentralisatie van de jeugdzorg staan er nog twee grote decentralisaties op het programma. De ene is de transitie van de AWBZ naar de Wmo. De andere is de Wet werken naar vermogen. Hoewel ook op het terrein van deze twee decentralisaties voor de SGP aangelegen punten liggen, heeft de SGP besloten om de decentralisatie van de jeugdzorg prioriteit te geven. Vanaf de oprichting in 1918 heeft de SGP veel waarde gehecht aan het gezin als basis van de samenleving. Juist bij de problematiek in de jeugdzorg blijkt hoe het gezin onder druk staat. Daarom is er alle reden om de jeugdzorg zo te organiseren dat jongeren weer kunnen zijn waar ze horen: in een veilig en stabiel gezin.

Het is de wens van de Werkgroep Jeugdzorg daaraan bij te dragen!

1. Inleiding | Vragen van het congres

In dit inleidende hoofdstuk worden de vragen weergegeven die ten grondslag lagen aan het congres. Waarom vond de SGP het nodig een congres te organiseren? Wat wilde ze ermee bereiken? Tegelijk is dit hoofdstuk een leeswijzer. Per referaat en deelsessie wordt aangegeven wat de vragen waren, zodat duidelijk wordt waar de bijdragen van de sprekers over handelen. Tot slot wordt een toelichting gegeven op de voorbeeldbijdrage voor de najaarsbegroting van de gemeenteraad die achter in deze bundel is opgenomen.

1. Aanleiding congres

Op vrijdag 17 juni 2011 organiseerde de SGP een congres over het thema *Dossier Jeugdzorg: wat komt er op u af?* Aanleiding voor dit congres waren de plannen van kabinet-Rutte om alle taken op het gebied van de jeugdzorg over te hevelen naar de gemeenten. In het regeerakkoord 'Vrijheid en verantwoordelijkheid' spreken de VVD en het CDA hun zorgen uit over de organisatie en het functioneren van de jeugdzorg. Daarom zetten zij in op een stelselherziening, waardoor de effectiviteit van de jeugdzorg aanzienlijk moet verbeteren¹.

Het kabinet-Rutte stelt daarbij de volgende maatregelen voor²:

- “Er moet één financieringssysteem komen voor het huidige preventieve beleid, de huidige vrijwillige provinciale jeugdzorg, de jeugd LVG (licht verstandelijk gehandicapten) en jeugd-ggz.
- In lijn met het advies van de Parlementaire Werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg, worden gefaseerd alle taken op het

---

¹ Zie: Vrijheid en verantwoordelijkheid. Regeerakkoord VVD-CDA. Pagina 20.

² Idem.

gebied van jeugdzorg overgeheveld naar de gemeenten. Het betreft hier: jeugd-ggz (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet), provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en licht verstandelijk gehandicapte jeugd. Preventie en vrijwillige hulpverlening wordt in goede afstemming met gedwongen hulpverlening georganiseerd door (samenwerkende) gemeenten.

- De Centra voor Jeugd en Gezin die inmiddels gerealiseerd zijn, zullen bij de overheveling naar de (samenwerkende) gemeenten gaan dienen als front office voor alle jeugdzorg van de gemeenten.”

Lange tijd bleef de uitwerking en vertaling van deze plannen onduidelijk, terwijl de gevolgen van deze decentralisatie voor de Nederlandse gemeenten ingrijpend zullen zijn. Wel werd in het bestuursakkoord van het Rijk, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een paragraaf aan de decentralisatie van de jeugdzorg gewijd³. De onderhandelingen over dit bestuursakkoord liepen in de zomer van 2011 echter vast, waardoor er onduidelijkheid bestond over de vraag of dit bestuursakkoord wel uitgevoerd zou worden (de heer Van Heukelom refereert hieraan in zijn bijdrage; zie hoofdstuk 3). Al werden de plannen voor de decentralisatie in het bestuursakkoord wel concreter uitgewerkt, nog steeds bleven er veel vragen over waarop ook de onderhandelaars nog geen antwoord hadden (zie hiervoor ook de bijdrage van mevrouw Jonkers; hoofdstuk 2).

2. Doel congres en congresbundel

De SGP wil haar raadsleden en wethouders graag verder helpen bij het moeilijke vraagstuk van de decentralisatie. Dat kan alleen als zij vroegtijdig weten wat er in deze decentralisatie op hen afkomt. Het congres probeerde

---

³ Zie: Bestuursakkoord 2011-2015. Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Interprovinciaal Overleg, Unie van Waterschappen en Rijk. Pagina 32-37.

daarom een eerste beeld te schetsen van de decentralisatie van de jeugdzorg.

In de enquête die na afloop van het congres gehouden werd, gaf tweederde van de bezoekers aan te zijn wakker geschud. Natuurlijk hadden zij in de wandelgangen al gehoord en in de media gelezen dat de decentralisatie van de jeugdzorg een groot project was. Maar tijdens het congres werd voor hen pas duidelijk hoe ingrijpend de decentralisatie daadwerkelijk gaat worden. Raadsleden en wethouders werden zich bewust wat er op hun gemeente en daarmee op hen zou gaan afkomen.

Om die reden en vanwege de hoge waardering van de congresbezoekers voor de referaten en de deelsessies, is besloten de mondelinge referaten op papier te zetten en een samenvatting te geven van de deelsessies. Dat heeft geresulteerd in de congresbundel die voor u ligt en als eerste notitie van de Werkgroep Jeugdzorg verschijnt. Daarmee wordt de belangrijke informatie die tijdens het congres gegeven werd nu voor alle lokale SGP-politici toegankelijk.

Tegelijk dient men zich te realiseren dat alle bijdragen mondeling zijn uitgesproken en daarna pas vertaald zijn naar papier. Daardoor zal de bundel anders lezen dan een serie schriftelijke bijdragen.

3. Referaten

Om de lokale SGP-politici een eerste beeld te kunnen geven van de decentralisatie van de jeugdzorg wilde de SGP over drie vragen duidelijkheid krijgen:

1. Welke concrete plannen heeft het kabinet-Rutte op dit moment met de decentralisatie van de jeugdzorg en in welk stadium bevinden deze plannen zich?

2. Wat staat raadsleden en wethouders in hun gemeenten te wachten als de jeugdzorg gedecentraliseerd wordt en hoe moeten zij hiermee omgaan vanuit een SGP-visie?
3. Hoe is de SGP-Tweede Kamerfractie de afgelopen jaren met de decentralisatieplannen omgegaan en hoe kunnen lokale SGP'ers hier in hun gemeenten een gevolg aan geven?

De SGP heeft bij elke vraag een spreker gezocht die dieper op de materie kon ingaan. Dat heeft geresulteerd in drie bijdragen, die hieronder inleidend besproken worden.

Plannen kabinet-Rutte

Voor de eerste vraag werd drs. M.L.L.E. Veldhuijzen van Zanten (staatssecretaris Volksgezondheid, Welzijn en Sport) benaderd. Zij zegde in eerste instantie toe, maar meldde zich later om politieke redenen af en zond als ambtelijke vertegenwoordiging mr. N.P.M. Jonkers, senior beleidsmedewerker bij de directie Jeugd op het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De vraag naar de concrete plannen en het stadium waarin deze plannen zich bevinden, werd uitgediept door een aantal achtergrondvragen. Waarom is het noodzakelijk dat de jeugdzorg gedecentraliseerd wordt? Wat gaat dit concreet betekenen in de organisatie van grote en kleine gemeenten? Hoe lang krijgen zij hier de tijd voor? Hoe zit het met de financiering, aangezien er op jeugdzorg bezuinigd moet worden? Op deze vragen geeft mevrouw Jonkers in haar bijdrage in hoofdstuk 2 een antwoord.

Decentralisatie in de praktijk

De tweede vraag werd beantwoord door de heer G.R.J. van Heukelom, die gedeputeerde is voor de SGP in de provincie Zeeland. Al zes jaar heeft hij de jeugdzorg in zijn portefeuille, waardoor hij veel kennis over de jeugdzorg heeft opgebouwd. Daarnaast is hij als vertegenwoordiger van het

Interprovinciaal Overleg ook regelmatig in overleg met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De heer Van Heukelom kent de jeugdzorg in de praktijk, omdat veel taken voor de decentralisatie nog onder verantwoordelijkheid van de provinciale overheid vallen. Hij schetst in zijn bijdrage dan ook duidelijk wat de gemeenten en in het bijzonder de wethouders te wachten staat. Hoe kan een gemeente zich het beste voorbereiden en haar organisatie inrichten? Welke verantwoordelijkheden hebben de raad en het college? Wat zijn de valkuilen die op het terrein van de jeugdzorg liggen? En wat is er vanuit de SGP-visie te zeggen over de decentralisatie? Waar moet nu juist een SGP'er op letten? Over deze vragen handelt de bijdrage van de heer Van Heukelom in hoofdstuk 3.

Jeugdzorg in de Tweede Kamer

Op de derde en laatste vraag was mr. C.G. van der Staaij, voorzitter van de SGP-Tweede Kamerfractie, bereid een antwoord te geven. Hoewel hij de portefeuille met daarin jeugdzorg pas in de zomer van 2010 kreeg – voorheen hield ing. B.J. van der Vlies zich bezig met dit beleidsterrein – kon hij wel aangeven wat de SGP-insteek op het terrein van de jeugdzorg de afgelopen jaren is geweest. Hoe kijkt de SGP aan tegen het recht op zorg? Hoe gaat een Kamerlid dat een nieuw onderwerp voor zich krijgt, hiermee om? Welke aandachtspunten heeft de SGP-fractie voor de komende tijd op het terrein van de jeugdzorg? Deze vragen worden beantwoord in de bijdrage van de heer Van der Staaij in hoofdstuk 4.

4. Deelsessies

In de referaten werd uitgebreid ingegaan op de beleidsplannen rondom de komende decentralisatie van de jeugdzorg. Lokale politici gaan echter ook graag het veld in. Om in aanraking te komen met de praktijk van de jeugdzorg organiseerde de SGP tijdens het congres vier deelsessies, waaruit de deelnemers er één konden kiezen.

Signs of Safety

In de eerste deelsessie, die gegeven werd door mevrouw M.A. van der Maas – van der Pijl, stond de benaderingswijze *Signs of Safety* centraal (zie ook de verwijzing naar dit programma in het referaat van de heer Van Heukelom, hoofdstuk 3). Vragen die in deze deelsessie aan de orde kwamen, waren: Hoe wordt een kind beschermd tegen geweld en misbruik of als daar vermoedens van zijn? Wat is zo uniek aan dit programma? Welke successen zijn ermee geboekt? Welke zorgdisciplines werken hierin samen? Hoe wordt het netwerk van de cliënt hierbij ingeschakeld? Deze vragen worden beantwoord in de deelsessiebijdrage in hoofdstuk 5.

Zorgmijding in de gereformeerde gezindte

In de tweede deelsessie, die gegeven werd door dr. S.D. Post van SDP|Advies, stond de zorgmijding in de gereformeerde gezindte centraal. Voor de provincie Zeeland onderzocht hij de vraag of er sprake is van zorgmijding in de gereformeerde gezindte. Hoe ziet deze eruit? Wat zijn de oorzaken hiervan? Hoe kan zorgmijding verminderd worden? Welke interventies moet de provincie hiervoor doen? Deze vragen worden beantwoord in de deelsessiebijdrage in hoofdstuk 6.

Het CJG, de centrale plek na de decentralisatie

In de derde deelsessie, die gegeven werd door ing. H. Akkerman, wethouder voor de SGP in de gemeente Giessenlanden, werd gekeken naar het Centrum voor Jeugd en Gezin dat straks de ‘frontoffice’ moet zijn voor de jeugdzorg in de gemeenten. Het krijgt een belangrijke plaats bij de decentralisatie. Maar zijn de CJG’s daar wel klaar voor? Hoe kun je zorgen dat ze zover komen? Wat was ook alweer het doel van het CJG? En zijn er goede voorbeelden hiervan te geven? Deze vragen worden beantwoord in de deelsessiebijdrage in hoofdstuk 7.

Kabinetsplannen en de christelijke jeugdzorginstellingen

In de vierde deelsessie, die gegeven werd door de heer B. Nitrau, Raad van Bestuur van Stichting Gereformeerd Jeugdwezijn (SGJ), stond de positie van de christelijke jeugdzorginstellingen bij de decentralisatie centraal. Vragen die daarbij aan de orde komen, zijn: Hoe is de christelijke jeugdzorg ontstaan? Wat zijn de verschillen binnen christelijke jeugdzorg? Waar krijgen deze jeugdzorginstellingen mee te maken bij de decentralisatie? Hoe worden ze gefinancierd? En is er straks nog wel ruimte voor christelijke jeugdzorginstellingen bij gemeenten? Deze vragen worden beantwoord in de deelsessiebijdrage in hoofdstuk 8.

5. De slag naar de praktijk

Met de referaten en de deelsessiebijdragen geeft deze bundel een gedetailleerde weergave van het congres. De vraag is echter hoe SGP-fracties in de gemeenten hier nu mee aan de slag kunnen gaan.

Om daar een eerste aanzet voor te geven, heeft de heer G. Leertouwer, medewerker van de SGP-Tweede Kamerfractie, een korte bijdrage geschreven die u kunt overnemen in uw bijdrage aan de begrotingsbehandelingen van de gemeenteraad in het najaar van 2011. Gemeenten die een dergelijke begrotingsbehandeling niet meer kennen, kunnen deze tekst mogelijk op een andere wijze gebruiken in de raads- of commissievergaderingen.

2. Referaat | Kabinet-Rutte en de decentralisatie jeugdzorg

Referaat van mr. N.P.M. Jonkers (senior beleidsmedewerker bij de directie Jeugd op het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

Inleiding

Fijn dat ik hier mag zijn op het SGP-congres om u mee te nemen in het 'Dossier Jeugdzorg: wat komt er op u af?' Ik wil kort ingaan op de vraag wat jeugdzorg eigenlijk is en welke ontwikkelingen we de afgelopen jaren gezien hebben. Daarna wil ik ingaan op de plannen die er zijn. Vervolgens wil ik wat dieper ingaan op de veranderingen die ons te wachten staan, om tot slot te bekijken wat die voor betekenis hebben voor u en wat u daaraan bij kunt dragen. Ik weet niet precies wat uw kennisniveau over jeugdzorg is, maar u bent in ieder geval allemaal geïnteresseerd.

1. Ontwikkelingen in de jeugdzorg

De afgelopen jaren, eigenlijk sinds de Wet op de jeugdzorg in werking is getreden, zien we op alle fronten een toename van het gebruik van gespecialiseerde jeugdzorg (zie tabel 1). Het gaat hierbij om de zorg die nu vanuit de provincies wordt gefinancierd, alsook het toenemend beroep op jeugd-ggz en de zorg voor de mensen met een lichte verstandelijke beperking. Als laatste is ook het beroep op het persoonsgebonden budget, dat verstrekt wordt aan kinderen met psychiatrische problemen die daarbij ondersteuning nodig hebben, explosief gegroeid. Dat betekent dat op dit moment een op de twaalf jongeren op de een of andere manier jeugdzorg krijgt. Daarbij zien we ook een relatie met de toename van de behoefte aan zorg in het speciaal onderwijs.

Tabel 1: Toename gebruik gespecialiseerde jeugdzorg (bron: Ministerie van VWS)

GEMEENTE X 85.000 INWONERS	2005	2009	Gemiddelde jaarlijkse groei
Provinciale jeugdzorg			
- Jeugdhulp	140	241	14%
- Verblijf accommodatie deeltijd	49	47	-1%
- Verblijf pleegzorg	87	109	5%
- Verblijf accommodatie 24-uurs	50	55	3%
- Spoedeisende zorg	39	53	8%
Totaal provinciale jeugdzorg	368	508	8%
Jeugd-ggz	438	700	13%
Jeugd-lvg	31	65*	28%
Pgb	51	168 *	48%

* 2008

Huidig stelsel

We hebben verschillende bestuurlijke verantwoordelijkheden in het huidige jeugdzorgstelsel (zie tabel 2). Als eerste de gemeenten. Zij zijn, op grond van de Wmo, zorgdrager voor de ondersteuning aan gezinnen. Ook hebben zij op basis van de Wet publieke gezondheid een taak in de jeugdgezondheidszorg, het consultatiebureau en de schoolarts. Daarnaast hebben we de provincies, die nu verantwoordelijk zijn voor de Wet op de jeugdzorg, als het gaat om ambulante zorg en opname in residentiële voorzieningen. Een belangrijk onderdeel dat gefinancierd wordt, is de pleegzorg en daar zit ook de financiering van de jeugdbescherming en de jeugdreclassering in, wat we het zogenaamde ‘gedwongen kader’ noemen. Dat betreft de kinderen die onder toezicht moeten komen te staan, omdat ze niet meer veilig zijn in de leefomgeving waar ze opgroeien. Vervolgens hebben we nog een belangrijk deel van de zorg die vanuit de AWBZ gefinancierd wordt. Dan gaat het om jongeren die zorg nodig hebben vanwege een lichte verstandelijke beperking

of vanuit het persoonsgebonden budget voor ondersteuning bij psychiatrische problemen. Verder hebben we de jeugd-ggz, die nu gefinancierd wordt met bijdragen vanuit uw private premie. En tot slot financieren we als Rijk ook nog tijdelijk de jeugdzorg en dan gaat het om de opname in gesloten jeugdopvangvoorzieningen. Dat is eigenlijk ook een vorm van zorg die we willen decentraliseren, maar die tijdelijk nog onder financiering van het Rijk valt.

Tabel 1: De indeling van het huidige jeugdzorgstelsel (bron: Ministerie van VWS)

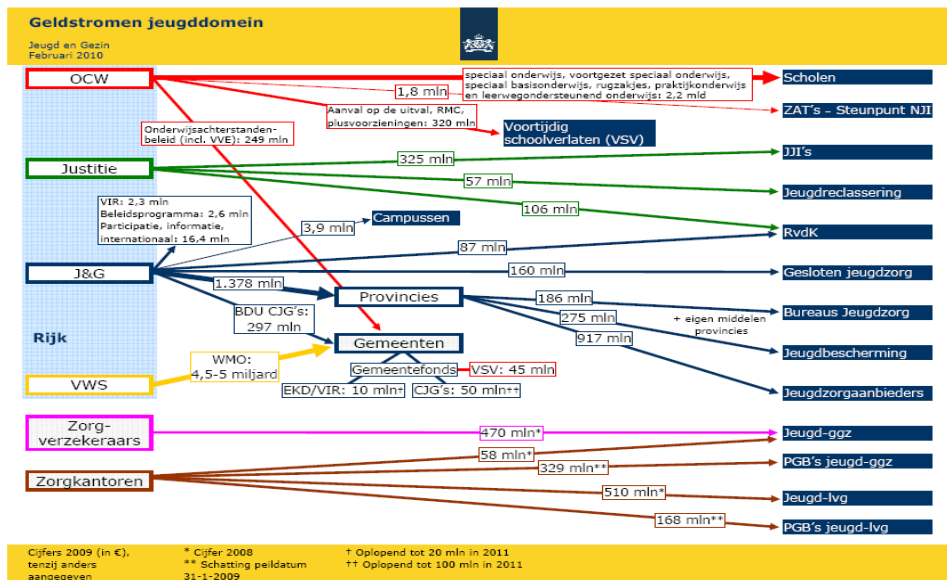
Gemeenten (WMO & Wet PG)	Provincies (Wet op de jeugdzorg)	Zorgkantoren (AWBZ)
<ul style="list-style-type: none"> -Opvoed- en opgroei-ondersteuning -Jeugdgezondheidszorg -Licht ambulante 	<ul style="list-style-type: none"> -Ambulante zorg (44.276) -Open residentiële zorg (11.805) -Pleegzorg (20.144) -Dagbehandeling (9.816) -Spoedeisende zorg (9.132) -Gesloten jeugdzorg (vanaf 2013) (3.225) -Jeugdbescherming en jeugdreclassering (48.703) 	<ul style="list-style-type: none"> -Jeugd-LVG (12.970) -PGB o.b.v. jeugd-GGZ of jeugd-LVG (33.600)
<p style="text-align: center;">Rijk (Wet op de jeugdzorg)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Gesloten jeugdzorg (tot 2013) (3.225) 		
<p style="text-align: center;">Zorgverzekeraars (Zvw)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeugd-GGZ (147.000) 		

Financiering

Het huidige jeugdzorgstelsel mag er in tabel 2 nog best overzichtelijk uitzien, maar de praktijk is complexer (zie tabel 3). Het schema in tabel 3 hebben wij opgesteld om inzicht te geven aan de werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg, die in de Tweede Kamer bezig is geweest, om hen zelf te laten beoordelen en analyseren hoe het huidige systeem eigenlijk in elkaar zit. We hebben dit meegenomen naar de hoorzitting die de Kamer toen heeft georganiseerd en wij hebben geprobeerd toe te lichten hoe het nu werkt. We kunnen in ieder geval vaststellen dat er heel veel geld omgaat in de

jeugdzorg. De vraag is alleen of we dat geld ook goed besteden en hoe we nu borgen dat jongeren de zorg krijgen die ze nodig hebben. Ik kom daar verderop nog op terug.

Tabel 2: Alle financieringstromen in het huidige stelsel (bron: Ministerie van VWS)

2. Plannen in het regeerakkoord

In het regeerakkoord staat dus dat het anders moet. Het regeerakkoord kondigt namelijk een forse stelselwijziging aan op het gebied van de zorg voor de jeugd. De vraag die dan terecht gesteld kan worden, is: wat wil je nu eigenlijk bereiken? Wat is je ambitie?

Ambitie

De algehele ambitie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), maar ook die van het ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ)

– samen zijn wij verantwoordelijk voor het jeugdzorgbeleid – is dat we willen dat kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien. We richten ons daarom vooral op het meer ontwikkelen van de talenten van jongeren, zodat ze mee kunnen doen in onze samenleving.

Wat we de afgelopen jaren hebben gezien, is dat door het systeem dat we zelf hebben ingericht en wat op zich ook prima is, er een toenemend beroep wordt gedaan op de gespecialiseerde zorg; eigenlijk zijn we daarin doorgeschoten. Waar we naar terug willen, is meer ondersteuning van kinderen in de sociale context dicht bij huis en gericht op het mee kunnen doen in onze samenleving. Belangrijk daarvoor is dat we veel meer uitgaan van de eigen kracht van gezinnen en van jongeren.

Maar we moeten ook meer ruimte geven aan professionals om te doen wat nodig is. We zien steeds meer bij gezinnen met multiproblem-situaties – en die verhalen kennen we allemaal – dat door de verkokerde financiering heel veel hulpverleners in een gezin bezig zijn en we er toch niet in slagen om gezamenlijk dat te doen, wat nodig is in het gezin. Dat heeft ook te maken met het feit dat we te weinig vertrouwen hebben in de werkwijze van hulpverleners en in de samenwerking.

Wat we dus willen, is dat de zorg voor jeugd veel laagdrempeliger wordt dan ze op dit moment is. Wanneer de jeugdzorg bij de gemeenten terechtkomt, kan hier efficiënter mee omgegaan worden. Daar komt dan het beroemde ‘één gezin, één plan, één regisseur’ kijken. Zeker daar waar sprake is van multiproblem-situaties is het gewoon nodig dat er één gezinsplan komt met één regisseur die ervoor zorgt dat dit plan daadwerkelijk uitgevoerd wordt.

Stelselverandering

Voor een deel zijn dit niet echt andere ambities dan we al met het huidige systeem en de huidige Wet op de jeugdzorg hadden. We zien binnen dit huidige systeem dat er heel veel verbetering is doorgevoerd, maar uit

onderzoek en evaluatie blijkt dat we de grenzen hebben bereikt. En in het regeerakkoord is vastgesteld dat we moeten komen tot een overheveling van al die verschillende verantwoordelijkheden naar de bestuurslaag die het dichtste bij de mensen staat. Dat zijn de gemeenten. Daarvoor willen we naar een gebundelde financieringsstroom, zodat het geld bij individuele gemeenten terechtkomt. Dat vraagt van de gemeenten dat zij het op hun beurt ontkokerd inzetten. Dus niet weer allemaal hokjes gaan maken in de eigen gemeentefinanciering, want dan zijn we wel een stapje dichterbij, maar nog niet waar we wezen moeten.

Ook hebben we in het regeerakkoord aangegeven dat het CJG wat ons betreft, omdat het nu gepositioneerd is binnen gemeenten, de zogenaamde 'frontoffice' kan zijn voor de zorg voor jeugd.

Transitie

Wat ons als ministeries van VWS en VenJ te doen staat, is dit te verankeren in nieuwe wetgeving. We zijn nu al hard bezig daar voorbereidingen voor te treffen. Maar daarbij moeten we niet alleen denken aan bestuurlijke overheveling van verantwoordelijkheden. Daarmee zijn we er niet. De echte transitie zit naar ons idee in een andere manier van denken en een andere manier van werken. Anders lukt het niet. We hebben dan wel de verantwoordelijkheden verlegd, waardoor het beter gaat, maar daar zijn we er niet mee. Om ervoor te zorgen dat je ook echt aansluit bij de behoeften en veel meer vraaggericht gaat werken, heb je een andere werkwijze nodig. De opvoedvragen die mensen hebben niet bestempelen tot problemen, maar ze als vraag beantwoorden en ook zorgen dat mensen snel met een goede oplossing geholpen worden. Niet te veel meer etiketteren als een jongere een ADHD-probleem heeft, door dit etiket – oneerbiedig gezegd – op zijn voorhoofd te plaatsen en hem naar een gespecialiseerde voorziening te verwijzen, maar kijken wat we in de reguliere opvoedsituatie nog op school kunnen doen om zo de jongere en het gezin te leren hoe ze om kunnen gaan met de beperkingen die er zijn.

En ook wat ik al betoogde: meer ruimte voor professionals, minder regels, minder bureaucratie en meer de verantwoordelijkheid leggen bij de mensen die echt weten hoe je hulp moet verlenen. Daarbij niet uitgaan van het probleem, maar vooral kijken naar hoe het probleem opgelost kan worden.

Wat we verder zien, en daar schrik ik echt van in de jeugdzorg, is dat we heel veel in casussen overleggen en praten over gezinnen en cliënten, zonder dat de cliënten erbij zitten. Terwijl het uitgangspunt is dat cliënten en gezinnen heel goed in staat zijn om regie te voeren over hun eigen vragen. Daar zijn natuurlijk grenzen aan en die moeten we ook stellen. Waar echt de veiligheid van een gezin en van een kind in het gedrang komt, moeten we als overheid ingrijpen. Maar ook dan zul je moeten uitgaan van wat het gezin zelf kan betekenen in de oplossing.

3. Komende veranderingen

Decentralisatie

Dan de decentralisatie in de gemeente. Uitgangspunt bij deze decentralisatie is dat we de verantwoordelijkheid leggen bij elke individuele gemeente. Daar gaat ook het geld naartoe. De gemeente moet vervolgens zorgen voor een goede inkoop van zorg.

Wat die decentralisatie inhoudt, staat in het op dit moment nog niet vastgestelde bestuursakkoord. Als Rijk hebben we met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) uitgewisseld wat wij nodig vinden op het gebied van de jeugdzorg. De discussie rondom het bestuursakkoord blijkt ook niet zozeer te spelen op het terrein van de jeugdzorg. Daarover zijn we het wel eens met elkaar.

We zijn het erover eens dat het voor kleine gemeenten niet te doen is om gespecialiseerde vormen van jeugdzorg in te kopen, omdat ze daar niet de expertise en bestuurskracht voor hebben. Daarom hebben we gezegd dat het

nodig is dat gemeenten bovenlokaal samenwerken. Het uitgangspunt van het bestuursakkoord is dat u als gemeenten op bepaalde onderdelen verplicht moet samenwerken. Maar wij gaan niet voorschrijven hoe die samenwerking eruit moet zien. We willen gemeenten en regio's de vrijheid geven om te komen tot een goede samenwerking. Dit kan echter niet heel lang in het ongewisse blijven. Op enig moment zal wel duidelijk moeten worden of het ons lukt om in Nederland tot een regiosamenwerking te komen die landsdekkend is. Daarom hebben we gezegd dat, als het akkoord er komt, gemeenten een jaar de tijd hebben om samen regiovorming tot stand te brengen. Als dat niet lukt, dan zullen we toch als Rijk moeten aangeven hoe het plaatje eruit moet zien. We hebben echter veel vertrouwen dat dit wel gaat lukken, ook kijkend naar de manier waarop regio's nu al bezig zijn met samenwerking.

Openstaande vragen

In de voorbereiding van de wetgeving – dat is het belangrijkste product dat we moeten opstellen als ministerie van VWS en VenJ – en de hele vormgeving van de transitie, hebben we nog veel vragen. Vragen die ook bij u leven, waar we nog geen pasklaar antwoord op hebben.

We hebben *zorginhoudelijke* vragen. Een verworvenheid in de huidige Wet op de jeugdzorg is dat cliënten een sterke rechtspositie hebben. Ook in de toekomstige wet willen we de positie van de cliënt borgen. We moeten alleen nog uitzoeken wat de beste manier is om dat te doen. Op dit moment loopt er een onderzoek naar bijzondere groepen. De decentralisatie naar gemeenten brengt naast kansen ook risico's mee voor kwetsbare groepen. De doelstelling van de stelselwijziging is dat er minder kinderen tussen wal en schip raken, nu alles bij één bestuurlijke partij komt te liggen. Maar desalniettemin zien wij ook wel dat de decentralisatie nieuwe groepen kan raken. We proberen die groepen in kaart te brengen om te kijken of er eventueel extra maatregelen nodig zijn.

Belangrijk vraagstuk bij elke decentralisatieoperatie is wat je in de wet op landelijk niveau gaat voorschrijven. Gaan we kwaliteitseisen stellen waaraan de zorg moet voldoen? Of willen we die ruimte om een kwaliteitsniveau vast te stellen volledig bij de gemeenten laten liggen? Dat zijn afwegingen die wij als ministerie van VWS en VenJ op dit moment maken.

We hebben vragen over het hele *financiële* verhaal dat ook nadere uitwerking behoeft. We moeten vaststellen hoe we het geld gaan verdelen over de gemeenten. Het uitgangspunt op dit moment is dat het geld in het gemeentefonds terechtkomt. Maar dan moeten we nog steeds afspraken maken over hoe we dat geld gaan verdelen.

Er zijn ook *bestuurlijk-juridische* vragen. In de huidige Wet op de jeugdzorg is er 'recht op zorg' vastgelegd. Zoals dit nu is neergelegd, willen we het niet overnemen in de nieuwe wet. We willen wel borgen dat gezinnen of jongeren de hulp krijgen die nodig is. Het is voor ons zoeken of we daarbij kiezen voor een soort compensatiebeginsel, zoals nu in de Wmo is neergelegd, of dat we daar op een andere manier invulling aan geven.

En 'last but not least' hebben we nog de *organisatorische* vragen. We hebben nu Bureau Jeugdzorg dat bepaalde taken uitvoert. We moeten nog bepalen hoe de taken van Bureau Jeugdzorg een plek krijgen in het nieuwe stelsel.

4. Uw bijdrage

Wat zijn nu de belangrijke stappen die we de komende tijd gaan zetten en die dus gevolgen hebben voor u en voor anderen in het land? Het wachten is op het bestuursakkoord. Het voorstel van staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten (ministerie VWS) en staatssecretaris Teeven (ministerie VenJ) is om in het najaar met een Beleidskader jeugd te komen, waarin de contouren van de nieuwe wet geschetst worden en een antwoord komt op de nog openstaande vragen. Als dit meer richting krijgt, kunnen we met de Kamer in

debat gaan of dit nu onze visie is voor de toekomst, zodat het ook een mooi vertrekpunt kan zijn voor het neerleggen in wetgeving.

Na het Beleidskader jeugd kunnen we ook meer invulling geven aan het transitieplan. In het bestuursakkoord is afgesproken dat het Rijk, de VNG en het IPO gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor de transities. Dat zullen we neerleggen in een plan waarbij we ook zullen ingaan op de mogelijkheden om al – vooruitlopend op nieuwe wetgeving – te gaan experimenteren met de nieuwe situatie.

Wat is het tempo van de decentralisatie? Het idee is om begin 2012 de conceptwet ter consultatie aan te bieden aan het land, om mee te denken over de nieuwe wet. Voor de fasering zijn er een aantal momenten vastgelegd. Een belangrijk moment is dat in 2013 al gestart wordt met de overheveling van de begeleiding van de AWBZ naar de gemeenten. Onder die begeleiding vallen nu ook jongeren. In 2014 zal die operatie volledig zijn, zodat in 2014 ook de overheveling van de andere domeinen van de zorg voor jeugd kunnen starten. We hebben met elkaar afgesproken dat de transitieperiode in elk geval tot 2016 duurt. We hebben nog geen afspraken gemaakt over hoe de fasering in de periode 2014-2016 gaat lopen. Gaan we alles in één keer overhevelen? Of gaan we toch brokstukken van de zorg op een ander moment overdragen? Dat zal in het transitieplan helder moeten worden.

Tabel 3: Tempo van de decentralisatie

- 2012: Nieuwe Wet op de jeugdzorg
- 2013: Overgangsjaar begeleiding AWBZ
- 2014: Begeleiding AWBZ
- 2014 – 2016: Overheveling lvg-zorg, jeugd-ggz, jeugdreclassering, provinciale jeugdzorg en jeugdbescherming
- 2016: Decentralisatie volledig gerealiseerd

Belangrijk is ook om u te realiseren dat de decentralisatie van de jeugdzorg niet het enige is wat de komende jaren op de gemeenten afkomt. Er zijn nog andere trajecten die elkaar raken. De verantwoordelijke bewindspersonen hebben met elkaar afgesproken om samen te gaan kijken naar de cumulatieve effecten van deze trajecten. Kwetsbare jongeren en gezinnen kunnen immers door meerdere decentralisatieoperaties geraakt worden. Daar is dus aandacht voor.

Wat betekent dit voor u en eigenlijk voor ons allemaal? We kunnen samen verwachten dat vanaf nu meerdere verandertrajecten van start gaan. Er zal veel in beweging komen. Dat is ook nodig, want anders krijgen we het niet voor elkaar. Dat betekent onzekerheid voor bepaalde organisaties. Maar er zijn ook nieuwe kansen. Het is belangrijk dat u niet gaat zitten wachten totdat alles door de ministeries uitgedokterd is. Kijk vooral in uw eigen gemeenten: wat kunnen we nu al doen om deze verandering in gang te zetten? Ik weet dat er in het land al heel veel gebeurt. In Zeeland bijvoorbeeld wordt er gewerkt aan een pilot om verandering in het huidige stelsel tot stand te brengen. Dat is alleen maar goed.

We horen soms van gemeenten die zeggen: waar moeten we dan beginnen, want we weten het niet. Als tip geef ik altijd de zevensprong van prof. dr. Tom van Yperen, programmacoördinator Effectieve Jeugdzorg bij het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). Daarin geeft hij handvatten aan gemeenten om tot een visieontwikkeling te komen. Ik vind dat belangrijk. Probeer niet te kopiëren wat er nu is, maar kom vooral zelf tot een eigen visie. Wat is in uw gemeente nodig? Wat zijn de vraagbehoeften in uw gemeente? En kijk kritisch naar het aanbod dat nu geleverd wordt.

Tabel 4: De zevensprong van Tom van Yperen (bron: Ministerie van VWS)

1. *Vraaganalyse (wat is de 'top 10' meest voorkomende problemen?)*
2. *Visieformulering. Rol opvoeders, rol gemeenten?*
3. *Aanbodanalyse. Voldoet het huidige aanbod (dekking en effectiviteit)?*
4. *Vaststelling basispakket en beoogde resultaten? Wat is nodig?*
Effecten
  - a. in het aanbod en
  - b. bij de jeugdigen en opvoeders?
5. *Vaststelling aanpak. Hoe aan te pakken / strategieën? Indicatoren*
  1. de versterking en verankering aanbod (ook: door wie?)
  2. de resultaten bij ouders en jeugd?
6. *Uitvoering. Gebeurt wat moet gebeuren?*
7. *Borging. Verankering en doorontwikkeling geregeld?*

5. Vragen

Eerste vraag en antwoord

Vraag: In uw bijdrage hebt u aangegeven dat er nieuwe wetgeving moet komen. Betekent dit dat de oude wetgeving totaal opgaat in de nieuwe wetgeving of blijft er een gedeelte van de oude wetgeving bestaan?

Antwoord: Het idee van het ministerie van VWS is dat er een nieuw wettelijk kader komt voor jeugdzorg. Dat betekent dat de huidige Wet op de jeugdzorg zal worden opgeheven. We zijn nog aan het kijken wat dit betekent voor andere wetgeving, bijvoorbeeld de jeugdgezondheidszorg die nu is neergelegd in de Wet publieke gezondheid. Op dit moment loopt ook een onderzoek of het nodig is om dat stukje wetgeving over te nemen in de nieuwe wet of dat dat niet wenselijk is. Ook hebben gemeenten taken op grond van de Wmo, waar ook een stukje jeugd in zit. De Wmo ligt al bij de gemeenten, dus zou je om die reden geen nieuwe wetgeving nodig hebben. Maar als je een integraal pakket wilt aanbieden, zou het handig zijn om ook dit stukje in de wet op te nemen. We gaan er dus nog eens goed naar kijken.

Tweede vraag en antwoord

Vraag: Is er bij het ministerie van VWS en VenJ al iets bekend over schaalgroottes?

Antwoord: We hebben geen concrete cijfers als een soort ondergrens vastgelegd, in de zin dat het moet gaan over zoveel duizend inwoners. Als je kijkt naar de huidige schaalgroottes heb je provincies en GGD-regio's tussen de 300.000 en 600.000 inwoners. Daar zullen we echter nog wel naar moeten kijken. Het zal ook afhangen van de voorstellen waar gemeenten zelf mee komen. We hebben dat nog niet voorgeschreven. Bij ons gaat het vooral om criteria zoals: wanneer moet je samenwerken, waar gaat het dan om, waarom is dat nodig, waar is dat op te bepalen, ligt dat aan de beschikbare expertise, ligt dat aan het schaarse aanbod? Dat zijn meer de criteria waar we aan denken dan aan voorschriften over het aantal inwoners.

Derde vraag en antwoord

Vraag: Als je de informatie op je in laat werken, dan wordt het zowat een doolhofconstructie. Er staan heel veel veranderingen op stapel. De eerste vraag is daarom: moeten gemeenten dit zelf gaan uitzoeken of komen er richtlijnen vanuit het ministerie? De tweede vraag is: als u het zo presenteert dan lijkt het wel of we heel veel geld moeten overhouden. Klopt dat?

Antwoord: Wat betreft de regie: we hebben afgesproken dat het Rijk, de VNG en het IPO gezamenlijk regisseur zijn van de transitie. Maar op lokaal niveau ligt die regierol bij gemeenten. Zij moeten het uiteindelijk gaan doen. Daarvoor zullen ze goed moeten samenwerken met provincies en met andere financiers van zorg. Ik hoor daar echter verschillende opvattingen over. We moeten het dus nog eens worden voordat we dit kunnen opschrijven. Gemeenten zeggen al snel: wij zijn regisseur. Provincies zeggen soms: laat ons het doen, want wij dragen over. De vraag is: wie is de regisseur? De overdrager of de ontvanger? En wat betreft het geld: we houden geld over in die zin dat de decentralisatie gepaard gaat met een

korting. Ik weet niet of u nog meer geld wilt overhouden, maar dat zou natuurlijk een mooi streven zijn.

Vierde vraag en antwoord

Vraag: Op de decentralisatie zit een bezuiniging van ongeveer 300 miljoen. Tegelijk zegt het kabinet dat het de drempel voor zorg lager wil maken. Dat betekent dat er veel meer mensen een beroep doen. Dus is de vraag: als er veel meer mensen een beroep doen op zorg, blijft ze dan nog wel betaalbaar?

Antwoord: Het idee is dat het niet per se om dezelfde zorg gaat. De bedoeling van deze verandering is dat we andere vormen van zorg krijgen en niet per se de dure, zware, gespecialiseerde zorg. Door de drempel van zorg lager te leggen, zullen er meer mensen een beroep op doen. We moeten dan zorgen dat we meer effectieve en efficiënte zorg inzetten. Dat kan heel goed. We hebben daar legio voorbeelden van. Ik hoorde laatst een casus uit Enschede waarin sprake was van een kind met echt puberaal gedrag. Er werd gezegd: er komt een zwaar indicatietraject en gespecialiseerde zorg, zodat de kosten van de behandeling 23.000 euro zijn. Uiteindelijk heeft de gemeente alleen een sportabonnement van 400 euro betaald en daarmee bleek het hele probleem opgelost te zijn. Dat is natuurlijk een extreem voorbeeld en ik wil niet zeggen dat we dus de gespecialiseerde zorg niet meer nodig hebben. Maar door een andere, meer creatieve manier van kijken zijn er ook andere goede oplossingen.

Vijfde vraag en antwoord

Vraag: Uw betoog is op zichzelf genomen heel erg motiverend. Alleen uw laatste antwoord baart mij zorgen, gekeken vanuit de praktijk. Als raadslid van een kleine gemeente zie ik dat de zorg bij de basis is terechtgekomen en dat de zorg op zichzelf ook minder wordt. Het grote geld bij gemeenten gaat om in bijvoorbeeld kinderen die vervoerd moeten worden naar speciaal onderwijs. Wat we nu zien, is dat de zorg op scholen onder druk komt te

staan. Eigenlijk zie ik deze decentralisatie met heel veel zorgen tegemoet. Als gemeenten zijn we toch vooral stenenstapelers. We houden ons bezig met openbare ruimte. We zijn ontwikkelaars. Maar het zicht op die sociale componenten in de gemeente schiet tekort.

Antwoord: Van dat laatste schrik ik een beetje. Want als dat zo is, dan – en nu ben ik even heel openhartig – maak ik mij ook zorgen over de decentralisatie. Ik denk dat het klopt dat u zegt dat er heel veel ontwikkelingen zijn die drukken op de beschikbaarheid van zorg en op uw portemonnee. Maar u moet u niet vergissen: u krijgt er straks ook heel veel geld bij om die zorg te leveren. Als gemeente en samenwerkende gemeenten kunt u zelf kiezen hoe u uw geld inzet. Daarom is met deze decentralisatie, denk ik, veel winst te behalen. U zult natuurlijk wel zelf die goede keuze moeten maken.

Zesde vraag en antwoord

Vraag: Ik weet zeker dat het positieve elementen met zich meebrengt als gemeenten voor de jeugdzorg verantwoordelijk worden. Ik kan niet helemaal de analyse delen van de vorige spreker dat gemeentes geen zicht zouden hebben op de zogeheten sociale component in de samenleving, maar mijn zorg is hoe we andere ontwikkelingen die op de gemeenten afkomen, zoals het ‘passend onderwijs’, passend bij elkaar kunnen brengen, ook wat betreft de financiën. Hoe krijgen wij al die ontwikkelingen als gemeenten nu bij elkaar?

Antwoord: Dat is een terecht punt. Ik denk dat het ook voor ons lastig is om ze bij elkaar te houden. We zien nu al tempoverschillen in de decentralisatie. We werken ernaartoe om trajecten zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en ik hoop dat dit ook op lokaal niveau gebeurt, anders gaat het niet goed. Dat is best een klus.

3. Referaat | Wat de gemeenten te wachten staat

Referaat van dhr. G.R.J. van Heukelom (gedeputeerde voor de SGP in de provincie Zeeland)

Inleiding

Ik kom uit een gebied dat je niet moet vergelijken met een grote stad. Als je de contouren van Zeeland op Nederland legt en je schuift naar de Randstad, dan zie je dat heel de Randstad in Zeeland kan wonen. Van Haarlem tot Uten. Alles kan er wonen. Het enige wat wij hebben, is veel ruimte, maar evenveel inwoners als Rotterdam-Zuid. Dat is het probleem van Zeeland. Daar gaan wij met elkaar wat aan doen.

Ik had voorafgaand aan het congres een vergadering met de beide staatssecretarissen. En het eerste wat mevrouw Veldhuijzen van Zanten (staatssecretaris VWS) zei: “Ik moet u iets mededelen: er is geen bestuursakkoord.” Toen vroegen wij – we zaten met tien gedeputeerden: “Ook niet met het IPO?” Zij: “Nee, er is geen bestuursakkoord.”

Dan kun je wel zeggen ‘over jeugdzorg zijn we het eens’, maar als ik goed begrijp wat de bewindslieden zeiden, dan hangt het hele bestuursakkoord aan elkaar vast. De jeugdzorg is volgens mij weer een onderdeel van het geheel van bezuinigingen. Dus laten we oppassen: we hebben geen bestuursakkoord!

Ik was wel blij dat vanaf het departement eerlijk gezegd wordt dat we 300 miljoen moeten bezuinigen. En dat is niet het enige natuurlijk. Want in het passend onderwijs zit ook een behoorlijke bezuiniging van miljoenen, maar daar kom ik straks nog op terug.

1. Waar gaat het over?

Allereerst: waar gaat het over? We hebben de Wet op de jeugdzorg gehad. Daar hebben ze tien jaar over gedaan. En nu doen ze het in anderhalf jaar. Ik vind dit een geweldige uitdaging. Dan denk ik: “Dat is wel heel snel.” We hebben nu gezegd in deze wet: jongeren hebben recht op zorg, voor de indicatiestelling hebben we Bureau Jeugdzorg en we hebben de aanbieders van zorg. Dat is het. Maar het is veel meer! Want u krijgt, wethouders – en zij die daar allemaal vrolijk over zijn – u krijgt dadelijk het vrijwillige deel, maar ook het verplichte deel. Dat hebben wij als provincie nu ook: jeugdbescherming en jeugdreclassering. Daarvan heeft het ministerie van Justitie gezegd: dat krijgt u niet zomaar, maar u heeft dadelijk leveringsrechten. U moet leveren. En dat mag alleen maar gebeuren door gecertificeerde instellingen. Dus pas op met die blijdschap. Kijk uit waar je ja tegen zegt.

Maar goed: we zien dat de helft van onze jeugdzorgcliënten in het verplichte deel zit. Dus dat is een gigantisch moeilijk stuk. Het heeft te maken met de Raad voor de Kinderbescherming, het heeft te maken met de OTS (ondertoezichtstelling), het heeft te maken met de VOTS (voorlopige ondertoezichtstelling), het heeft te maken met de kinderrechter. Dat is best ingrijpend.

Daar moet u dan ook verstand van hebben, wethouders! En ook uw ambtenaren moeten verstand hebben van deze operatie. Ik zou zeggen: “Begin maar gauw om wat mensen in huis te halen die dat proces kunnen begeleiden.”

Organisatie

U hebt dus een plicht, u moet de jeugdzorg gaan organiseren. Maar wanneer moet ik gaan organiseren en wat moet ik dan doen? Er zit best een grote tijd van voorbereiding in. Ik zou u daarom willen oproepen om dat zo snel mogelijk ter hand te nemen. Ik ben een groot voorstander van deze beweging. In 2006 heb ik in Goes een convenant met alle wethouders

getekend, waarbij ik zei: “U krijgt mijn geld en ik sluit mijn afdeling jeugd op de provincie.” Daar ben ik een groot voorstander van. Maar doe het dan wel goed! En kijkt u wel uit waar u instapt.

Want: jeugdzorg gaat tot achttien jaar. Het schijnt in Nederland waar te zijn dat je 's avonds laat gaat slapen als achttienjarige, en de volgende ochtend als negentienjarige een heel ander mens bent. Want dan stopt de jeugdzorg. Maar u blijft verantwoordelijk voor die achttienjarige in uw gemeente; qua opvang, qua werkgelegenheid of qua onderwijs. U blijft verantwoordelijk. Dus dat moet u wel beseffen: u krijgt de jeugd in haar geheel tot en met een oudere leeftijd. Want dat is in ons land niet goed geregeld.

Media

Wat u ook in de gaten moet houden, is dat u goed met de media omgaat. Want onze ervaring is dat wanneer er iets gebeurt – we hebben het in Nulde gezien, we hebben het in Roermond gezien – de Tweede Kamer als een bok op een haverkist springt en allerlei eisen gaat stellen aan wachtlijsten, wachttijden, enzovoorts. Dus zorg ervoor dat je met de media goede afspraken maakt. En dat je ook de communicatie goed op gang brengt over wat je aan het doen bent, met raadsleden maar ook met ouders en instellingen. Communicatie is verschrikkelijk belangrijk. Daar hebben wij al behoorlijke missers in gemaakt. En daar hebben we nu nog last van.

Er was eens een Kamerlid dat zei: “Die gemeenten hebben het zo moeilijk met de jeugdzorg.” Ik antwoordde: “Dat hebben ze nog geeneens, die jeugdzorg.” Dat zijn Kamerleden. Tegen mij zei iemand laatst: “Ik moet binnenkort in Zeeland spreken.” Ik zei: “Waar moet je zijn?” De ander: “Melissant.” Ik reageerde: “Dat is Zuid-Holland.” Ik bedoel: je hebt er wel mee te maken, ook met je raadsleden. Dus informeren, communiceren, goed zeggen waar je mee bezig bent, want het is een ingewikkeld dossier.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Bij jeugdzorg hebben we het ook over het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het CJG moet dan de oplossing zijn. Daar zou het moeten geschieden. Hoe dan? Ik ken CJG's: als je het dorps huis inloopt, staat er een bordje: 'CJG, open dinsdagochtend en vrijdagmiddag'. Ik ben heel erg benauwd dat die CJG-ontwikkeling achterblijft. En dat CJG's niet in staat zijn om dat te doen waar ze daadwerkelijk voor benoemd worden. Dus ik zou willen vragen: ga goed kijken hoe je dat CJG inricht en waar je het positioneert. Want er blijken ook CJG's te zijn waar niemand komt. Dan kun je twee dingen zeggen. Een: er zijn dus geen problemen. Dan redt u het helemaal in de jeugdzorg. Dan houdt u geld over. Dan hoeft u niet meer te rekenen. Twee: men zoekt een andere weg of men komt pas als het totaal uit de hand loopt, waardoor je hele zware zorg nodig hebt. Dus hoe zal het gaan?

2. Integraal

Ten tweede: lost u het vraagstuk alstublieft integraal op. Als de wethouder van Ruimtelijke Ordening niets doet aan speelplaatsen en de jeugd overall bestempelt als vandalen, verslaafden en draaideurcriminelen, als dat het enige is wat je over jeugd kan zeggen, dan kweekt u uw eigen jeugdzorg. Als ze niks te doen hebben, kweek je je eigen problemen. Want daar zit winst in: het integraal kijken naar de jeugd.

Maar als ik de verkiezingsprogramma's van de gemeenten lees, dan schaam ik me. Want het is altijd maar: fouten, fouten, fouten. Over Marokkanen, over Turken, noem maar op. Dus alstublieft: gaat u zich in uw jeugd beleid – ik doe het ook al zes jaar in onze provincie – ook eens focussen op die 85 procent waarmee het zo goed gaat in ons land. Denk integraal. Zie daar ambassadeurs uit te krijgen. Daar zit winst in. En bemoeit u zich alstublieft ook eens met die jongeren die zo stinkend hun best doen om in deze wereld groot te worden en in onze samenleving te staan. Durf ook zo te denken.

Oormerken

Als het geld binnenkomt, mag u er fijn over besteden. Dus als u wethouder van de Wmo bent en u hebt ook jeugd in uw portefeuille, laat het alstublieft oormerken. Anders gaat die wethouder er asfalt voor leggen – voor één miljoen euro heb je één kilometer asfalt. Of hij gaat er rotondes van bouwen. Want die blijven tenminste. Daar hoeft je je niet voor te schamen. Dus oormerk het geld binnen de begroting, zodat het geld daar naartoe gaat waar het voor bestemd is.

Transitie

De transitie: hoe gaan we dat doen? Ik heb daar best vragen over. Afgesproken is dat we tot nog toe 64 miljoen euro krijgen voor de transitie. Wij hebben gezegd: “Als het niet genoeg is, geliefde staatssecretaris, dan u moet wel bijpassen, want wij hebben het allemaal niet verzonnen.” Hoe gaat het dan? Gaan we in één keer over met alles? In elk geval het verplichte deel niet, want dat mag pas in 2016. Of gaan we schoksgewijze over? Ik kan me voorstellen – ik ben met een pilot bezig in Middelburg – dat ik al zonder indicatie zorg verleen. Ik moet m’n geld hebben natuurlijk.

En pas op: als je het goed doet, krijg je minder. Dus bij de eerste keer moet je veel problemen hebben, bij het verdelen. Want trap er nou niet in dat je zegt– ik heb ook zo’n gemeente – bij ons gaat het allemaal goed. We hebben geen verslaafden en we hebben geen zwervers. Ik zou zeggen: pas maar op. Maak je maar dik om bij de verdeling zo te staan dat je in elk geval niet achteraan staat. Want anders krijg je hetzelfde als bij ons. Als kleine provincie Zeeland hebben wij heel veel autonoom geld in jeugdzorg gestoken: 10 miljoen euro in vier jaar tijd. En als dank moeten wij dadelijk 90 miljoen uit autonoom geld aan de gemeenten geven. Dank u wel voor uw goed gedrag. Dus kijk uit. Hou het goed in de gaten.

De wet moet in 2012 klaar zijn. Van 2014 tot en met 2016 krijgen we de overgang en in 2016 moet het allemaal gebeurd zijn. Hoe dan? Nou, we gaan

pilots doen. Dat is wel nodig om erachter te komen hoe het werkt. Ik hoorde zeggen dat ze in groottes van 300.000 tot 600.000 inwoners gaan rekenen. Dan valt Zeeland nergens onder. De hele provincie niet, want onze grootste stad is Terneuzen met 52.000 inwoners. Waar wij bij behoren weet ik niet. Ik denk dat wij bij het CJG van Brabant gaan horen.

Maar in elk geval: u moet wel dat transitie-model goed in de gaten houden. Kunt u het voor dat geld doen? Dat u daar niet straks de rekening van krijgt als u er iets over komt. Want let op: u krijgt de jeugd-ggz – die hebben wij als provincie niet – en u krijgt de jeugd-lvg (licht verstandelijk gehandicapt). Bij de lvg zijn ze bezig de indicatie te veranderen. Nu geldt een IQ-bovengrens van 70, maar we gaan naar 85. Dat is 15 procent extra en die hebt u straks wel in uw gemeenten. Hoe gaat u daarmee om? Wie gaat dat betalen? Hou dat in de gaten.

Passend onderwijs komt ook naar u toe. Het wordt gekort met 15 miljoen in 2013, maar ze komen wel naar u toe. Ze blijven allemaal. U mag alles doen. U mag de lvg doen, u mag de ggz doen, u mag de jeugdhulpverlening doen, u mag het verplichte deel doen, u mag het vrijwillige deel doen: alles mag u doen. Maar u hebt ze wel.

U moet wel even nadenken: hoe moet ik dat doen? Dat kunt u misschien in pilots doen. Dus als u in de gemeente zit en de provincie gaat het overhevelen, zie pilots te draaien, zodat u van tevoren kunt oefenen. Ik doe dat ook in Zeeland. Wij zijn met dertien gemeenten en we hebben gezegd: we blijven elkaar vasthouden en we proberen om zo goed mogelijk die voorkant vorm te geven.

Winst

U hebt een belangrijke taak in de jeugdzorg. Dat is preventie. Daar doelde mevrouw Jonkers op in haar bijdrage toen ze zei dat er winst te halen is. U moet zorgen dat u al heel vroeg signaleert. Wij signaleren als provincie

Zeeland bijvoorbeeld ook. We hebben een methode om de veiligheid van een kind vast te stellen: 'Signs of Safety'. Als u wilt weten hoe het zit dan moet u eens naar Agathos in Zeeland gaan (zie ook hoofdstuk 5). Maar niet alleen Agathos, ook de ziekenhuizen en specialisten hebben nu al 36 gevallen van geweld naar ons toegestuurd; door de specialist gesignaleerd. Dus je moet heel vroeg in het gezin zijn. Hoe vroeger je bent, hoe goedkoper het is en hoe beter het is voor het kind, de ouders, de school en de omgeving. Dat moet u ook in de gaten houden.

Misschien moet u ook eens even kijken: hoe moet ik het met het onderwijs doen? In een van de vragen aan mevrouw Jonkers ging het over het onderwijs en de zorg- en adviesteams (ZAT). Wie gaat er nu wat doen? Of gaan we het allemaal weer dubbel doen? En gaan we alle ouders weer al diezelfde vragen stellen? "Hoe heet u? Waar komt u vandaan? Is er bij de geboorte iets gebeurd?" Enzovoorts. Voor de zeventiende keer. Of wordt het nu eindelijk echt één kind, één proces? Let op: proces. Ik hoorde iemand spreken over 'plan'. Dat kan niet, zo is duidelijk geworden bij prof. dr. Adri van Montfoort. Het is: één kind, één proces.

En weet u: het werkt echt. Ik had bijvoorbeeld een geval in Tholen. Twee kinderen gaven daar enorm veel spanning in het gezin. We werken volgens het principe: één kind, één begeleider. Dat heet dan intensieve pedagogische thuiszorg. Wat blijkt nu – en dat is het voordeel van die ene in een gezin – die moeder was analfabeet. Dat was het probleem. Daarom ging het in het gezin niet goed. Dus u moet het ook integraal benaderen. Want als u een kind er even uithaalt en een plaats geeft in de pleegzorg – trouwens, die pleegzorg krijgt u er ook bij (ik zeg het allemaal niet tegelijk, want dan schrikt u zo) – dan gaat het kind er wel even uit, maar die moeder blijft alcoholist of die vader blijft drugsverslaafd of er blijft huiselijk geweld. U moet dus zorgen dat u integraal in zo'n gezin zit.

Als provincie Zeeland hebben we al veel oefeningen gedaan. Dat doen we al jaren. Ik bedoel het IPT-model, het model voor Intensieve Pedagogische Thuishulp. Dat is winst. Dan zie je ook dat het verstandig is dat iemand die over sociale zaken gaat in de gemeente gaat samenwerken met iemand die verantwoordelijk is voor jeugdzorg. Dan kun je het samen oplossen. Anders gaat de een naar het loket en u betaalt maar door, terwijl uw collega-wethouder ook door betaalt en u de jeugdzorg hebt. Zo naar gezinnen kijken: daar zit winst in. Daar is heel veel geld in te verdienen.

Dat kan ook heel snel. Weet je waar ik voorstander van ben? Gewoon een soort wijkverpleegkundige van vroeger. Jaren geleden werd een van onze kinderen geboren – u weet dat dat er een behoorlijk aantal zijn – en we werden gebeld door de wijkverpleegkundige. Ze zei: “Ik hoor dat er problemen zijn met de voeding. Dan moet je dit eens proberen.” Zij kende de gezinnen.

Als je dat weet te realiseren als gemeente kun je veel, want je kent de gezinnen en je kunt samenwerken met de GGD. Dan moet je het niet doen om wat te zijn, want de GGD en andere instellingen willen ook wat zijn natuurlijk, dan krijg je op MT- en directieniveau van die ruzies als: “Ik heb wel tweehonderd fte in dienst.” Maar als je daardoorheen kunt komen als wethouder en je eist zelf de vragen, zoals “Ik wil die prestatie van u hebben voor zoveel”, dan kun je heel veel verdienen! Door integraal te denken met onderwijs, met sociale zaken, met volkshuisvesting – waar moeten die kinderen anders naartoe – met arbeidstoeleiding en met veiligheid, kun je vreselijk veel verdienen, omdat nu een heel stuk in de bureaucratie achterblijft. En het mooiste is: u kunt zoveel goed doen voor die kinderen zelf. En voor de ouders.

Dan heb je ook de pgb's en het onderwijs waarop je bezuinigingen kunt pakken. En we zullen het niet hebben over hoofdstuk 6 uit het bestuursakkoord (Werken & Inkomen), want dat is ook nog een behoorlijk

probleem. Dat snap ik ook wel. Maar ik denk dat je op die manier, door middel van deze dappere move van dit kabinet – want het ligt al jaren te roepen om dit te doen – best heel veel kunt verdienen. Veel meer dan ze op het departement weten. Want die komen daar niet. Die zitten namelijk te ‘wetgeven’.

Tot slot

Een ding, dat is het laatste: u hebt dadelijk ook te maken met internaten, als het niet anders kan. U hebt te maken met pleegzorg, u hebt te maken met instellingen die u nodig hebben. Zijn die allemaal reformatorisch, SGP'ers? Hebt u dat geregeld in Ridderkerk en dergelijke plaatsen? Of laat je je kinderen zomaar gaan met het idee van ‘toe maar...’. Dat is al een probleem. En het CJG kan wel wat, maar niet veel meer dan het nu doet. Daar moet u eens over nadenken: hoe kan ik nu de identiteitsgebonden vraag vertalen in een identiteitsgebonden aanbod? Hoe ga ik met mijn kinderen om?

Want denk eraan: eens in de vier jaar rekenen ze u af hoor. En dan ben je maar één keer wethouder.

4. Referaat | Jeugdzorg in de Tweede Kamer

Referaat van mr. C.G. van der Staaij (fractievoorzitter van de SGP in de Tweede Kamer)

Inleiding

Ik weet niet of u het gehoord hebt, maar de heer Van Heukelom voegde mij net toe: “Wat moet jij nou nog vertellen? Het is allemaal al gezegd.” Hij heeft in zijn betoog al aangegeven dat Kamerleden mensen zijn die veel praten over dingen waar ze geen verstand van hebben. Die denken dat Melissant in Zeeland ligt. Dat is een goed punt. Maar die mensen die er eigenlijk niet zo heel veel verstand van hebben, heb je hard nodig voor een goed proces; zodat er geen rare dingen gebeuren voor een burger.

Fris

Zo wil ik ook dit dossier bekijken. Ik geeft het maar gelijk toe, anders val ik straks toch wel door de mand: ik heb weinig kaas gegeten van de hele jeugdzorgwereld. Ik kom net fris binnen. Van der Vlies heeft die portefeuille altijd gehad en als je in die wondere wereld van de jeugdzorg binnenstapt, dan moet ik zeggen dat je door lichte duizelingen wordt bevangen. Het gaat dan over zaken als de LVG-zorg, de RMC-functionarissen, de JGZ-artsen en wie je er allemaal nog meer in tegenkomt.

Als volksvertegenwoordiger stel ik mezelf altijd de vraag: wat gebeurt er? Wat gebeurt er nou in een gezin met twee dochters waarvan de vader werkloos is, terwijl de moeder in het verleden enkele keren met psychische problemen is opgenomen. Het gezin heeft financiële problemen. Beide dochters hebben problemen. De oudste heeft overgewicht en is agressief tegenover andere kinderen. Ze spijbelt veel. Voortijdig schoolverlaten dreigt.

De jongste heeft grote achterstand op school en is waarschijnlijk licht verstandelijk beperkt. Wat gebeurt er nou eigenlijk in zo'n gezin?

In elk geval is duidelijk dat er heel veel hulpverleners bij dat gezin betrokken zijn. De vader krijgt begeleiding vanuit verslavingszorg. Een gemeentelijke beheersstichting heeft aandacht voor de financiële situatie van het gezin. De leerplichtambtenaar en de RMC-functionaris richten zich op de oudste dochter, terwijl ze voor haar overgewicht door de JGZ-arts wordt begeleid. De jongste krijgt naschoolse dagbehandeling en de school is met de ouders een traject gestart voor hulp vanuit het speciaal onderwijs. En daarnaast ontvangt het gezin gespecialiseerde thuisbegeleiding van de thuiszorg.

Volgt u het nog? Dat is de wondere wereld van de jeugdzorg. De vraag waar het mij om gaat is: kunnen we dit even iets beter organiseren?

Het KISS-principe

Bij eerdere wetgeving in de Tweede Kamer heb ik eens meegemaakt dat iemand iets heel ingewikkelds wist terug te brengen tot iets heel eenvoudigs. Dat bleef hangen. Wat hij deed, was het KISS-principe hanteren: 'keep it short and simple'. Let dus op dat iets niet al te ingewikkeld wordt en let op dat het niet door allerlei verantwoordelijkheden heel langdurig wordt. Dat is denk ik een principe om mee te nemen naar deze verandering in wetgeving. Kijkend vanuit het perspectief van de burger, die ik als volksvertegenwoordiger op de juiste manier wil vertegenwoordigen en dienen. Soms staan de prachtigste bestuurlijke concepten op papier, waarvan je onder de indruk raakt. Maar kijk nou eens naar de gemiddelde burger. Hoe ervaart die het nu?

We zijn zelf ook burgers. Neem nou het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het is toch fantastisch mooi dat dit er komt? Laagdrempelig. In elke gemeente. Je kunt er met allerlei vragen terecht. Als politicus ben ik er inmiddels ook op werkbezoek geweest. In Gorinchem was het mooi. In

Ridderkerk heb ik ervan genoten. Maar ik zat te denken: ik heb zelf ook kinderen en wij hebben ook wel eens dat je zegt: “Hé, gaat het met het eten wel goed en zijn ze niet wat druk?” Eigenlijk ben ik nooit op het idee gekomen om naar een CJG te gaan. Hebben we die wel in onze eigen gemeente?

Ik ben eens gaan kijken. Ja, ik kon wel een website vinden. Nog geen adres erbij, dat is dus voor de laagdrempeligheid best wel lastig. Maar goed, het begin, de website, is er. Het CJG is net nieuw en kostte geld, dus is het consultatiebureau in ons dorp afgeschaft.

Stel je voor: je moet naar een ander dorp, tien minuten verderop. Het consultatiebureau, waar heel veel mensen komen, gaat weg omdat je een nieuwe, laagdrempelige voorziening krijgt een heel eind verderop. Daar kun je dan folders halen als je peuter problemen heeft met het delen van speelgoed of als het eten niet lekker loopt. Zou dat nou gaan werken? Gaan burgers zomaar naar dat nieuwe CJG? Op papier ziet het er zo mooi uit, maar hoe komt het nu echt dichterbij de burger te staan?

Vanuit dit burgerperspectief wil ik als volksvertegenwoordiger die nog maar net is ingewijd in deze wondere wereld van de jeugdzorg naar de problematiek kijken. En daarbij vraag ik me ook af: leren we nu van het verleden? Waarom ging er in het verleden zoveel mis, althans, waarom vinden we dat de Wet op de jeugdzorg die in 2005 ingevoerd is onvoldoende uit de verf is gekomen? Dat was echt niet voor de oorlog. Het is nog maar zes jaar geleden. Waarom is het dan toch zodanig tegengevallen dat we zo kort erna, na een langdurig wetgevingstraject waarin we niet over één nacht ijs zijn gegaan, alweer een nieuw wetgevingstraject nodig hebben? Een decentralisatie overigens die Kamerbreed wordt gesteund.

1. Dicht bij de mensen

Wat kunnen we dan leren? Ik zou een aantal punten willen noemen. In de eerste plaats: welk loket moeten we inrichten? Ironisch genoeg was de bedoeling van de provinciaal op te richten Bureaus Jeugdzorg dezelfde als met de nu op te richten Centra voor Jeugd en Gezin in gemeenten. Er dient een herkenbaar, laagdrempelig en bekend punt te zijn waar iedereen terecht kan met problemen of dreigende problemen in de opvoeding van jeugdigen. Bovendien ondersteunt het bureau de cliënt die aanspraak heeft op jeugdzorg bij het tot gelding brengen van deze aanspraak.

Het is kennelijk in de provincies onvoldoende uit de verf gekomen. Het is niet het laagdrempelige inlooppunt geworden wat men ervan verwachtte. Per saldo werd het ook voor alle instellingen gebruikt als indicatie-instelling. De gemeente heeft wat betreft het dicht bij de burger staan wel betere papieren, denk ik. Ze staat dicht bij de leefomgeving van mensen. Intussen zijn er ook meer hulpverlenersnetwerken ontwikkeld. Maar we moeten ons op voorhand geen illusies maken. We zitten niet primair te wachten op mooie gebouwen waarvan alle bestuurders en raadsleden zeggen: "Dit moet een laagdrempelige voorziening worden." Het gaat erom hoe we de mensen bereiken. Mensen komen niet naar een gebouw toe, maar een gemeente moet proberen aanknopingspunten te vinden in de netwerken van die mensen.

Concreet: voor die folder over problemen met het eetgedrag van kinderen ga ik niet met de bus vanuit Benthuisen naar Hazerswoude-Dorp. Maar als ze hem nu op school neerleggen, waar ik elke dag kom om de kinderen te brengen, en als daar nu een meneer of mevrouw achter een tafel zit waar je terecht kunt met de vragen die je hebt en die je verder wil helpen? Zou dat niet veel beter gaan werken, dan te verwachten dat mensen allemaal naar een gebouw toekomen op een locatie waar niet iedereen spontaan naartoe loopt? Dat is het eerste punt.

2. Beste financiering

Het tweede punt gaat over de beste manier van financieren. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we de schotten tussen de financiering die de ingewikkelde financieringsstromen ondoorzichtig maken, weghalen, zodat het eenvoudiger wordt en we goede prikkels geven. Dat gemeenten, zoals Van Heukelom in zijn bijdrage aangaf, niet gestraft, maar juist beloond worden voor goed gedrag. Dit is een probleem dat we ook gezien hebben bij de indicatiestelling en passend onderwijs, zodat er geld verdiend wordt met een bepaalde wijze van indiceren. Er kunnen dus verkeerde prikkels ontstaan. Let daarom op die prikkels en creëer zo weinig mogelijk schotten.

3. Passende zorg

De derde vraag die ik nog kort wil aanstippen, is: hoe wordt de passende zorg het beste geregeld? Toen in het verleden het recht op zorg in de wetgeving aan de orde kwam, hebben we als SGP gezegd: “Wie kan daar tegen zijn, dat je ook daadwerkelijk aanspraak kunt maken op die goede en passende zorg die je nodig hebt?” Maar we hebben door evaluaties ook gezien dat die formele aanspraken op zorg geleid hebben tot een bureaucratisering van de indicatiestelling. Soms houdt die mensen langer af van de echte zorg waar men op zit te wachten. Het gaat er dus niet om dat we op papier van die mooie, formele aanspraken regelen, maar het gaat erom dat we regelen dat mensen in de praktijk zo snel mogelijk en zo goed mogelijk de zorg krijgen die ze nodig hebben.

Aanvullend

Er zijn nog enkele aanvullende aandachtspunten. Ook als SGP vinden we het belangrijk om de verantwoordelijkheid zoveel mogelijk bij mensen zelf neer te leggen. Laten we eigen kracht benutten. Niet in de eerste plaats alles verwachten van de overheid en van professionals, maar ook kijken naar de kracht van sociale netwerken.

Bij een werkbezoek aan het CJG in Ridderkerk hoorden we een hoogleraar aanhalen dat we als medeopvoeders het opvoeden lijken verleerd te zijn. Zorgen over opvoeden lijken daarom makkelijk vertaald te worden naar etiketten en meer professionele zorg en opvoedadviezen worden gepsihologiseerd. Dat heeft een aanzuigende werking op de jeugdzorg, aldus professor Jo Hermanns. Er zijn al problemen genoeg om aan te pakken. Laten we er in elk geval niet zelf nog meer creëren. Laten we realistische ambities, vrijheden en verantwoordelijkheden van betrokkenen in acht nemen. Laten we oog hebben voor de echte problemen die zich in de praktijk voordoen. Vroegtijdig erbij zijn is dan ook heel belangrijk. Maar voorkom een soort overmatig risico- en beheersingsdenken, waarbij je voor elk wissewasje in een risicosysteem terecht komt. Geen cultuur van wantrouwen voeden, dat werkt juist averechts. Realistische verwachtingen, ook van hulpverleners. Niet alles verwachten van een soort superhulpverleners, die alles kunnen en verbinden. Veel problemen vragen soms gewoon om de inzet van veel verschillende mensen. Doelstelling moet zijn dat alle schakels goed hun werk doen en dat de schakels elkaar weten te vinden.

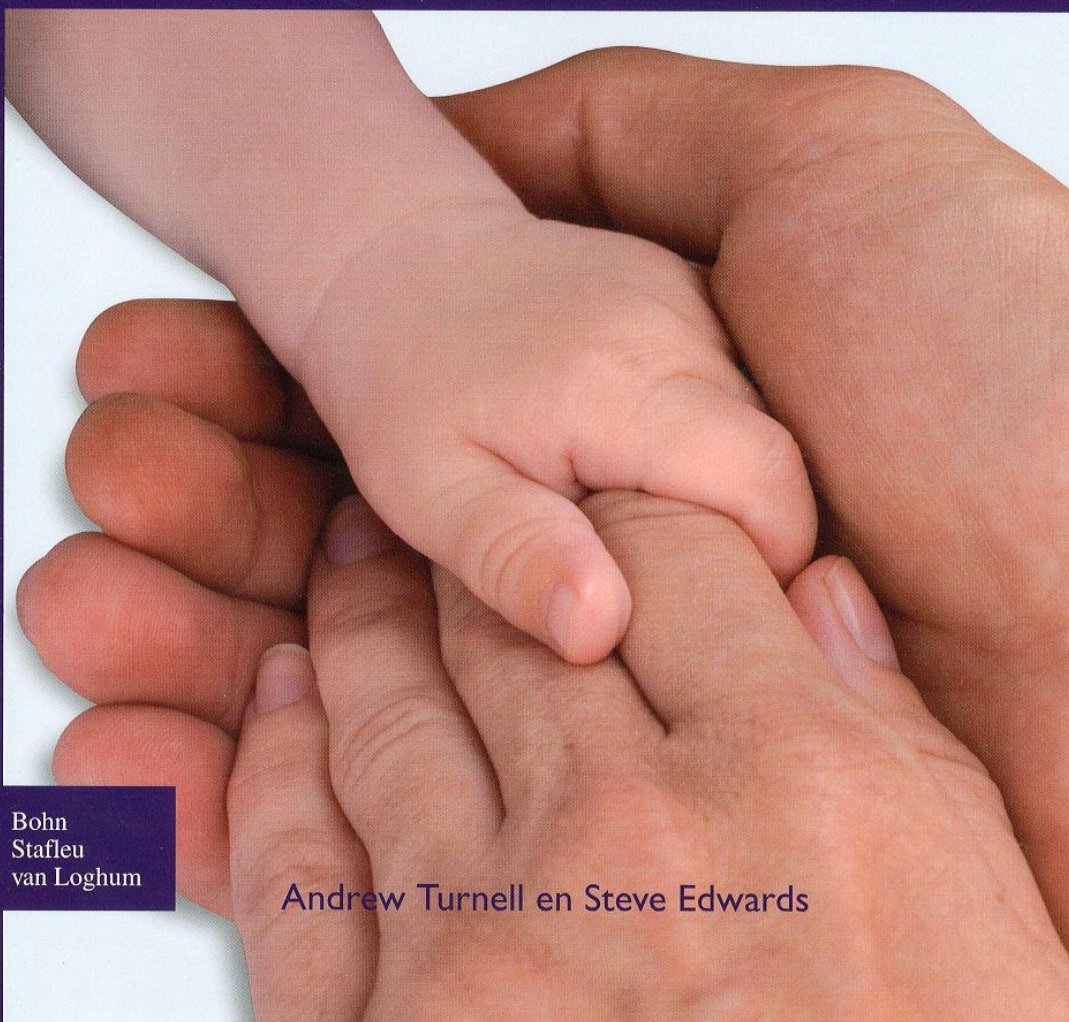
Tot slot

Ik rond af. In de decentralisatie komt veel op u af. Ik heb geprobeerd vanuit het perspectief van de Kamerfractie naar voren te brengen wat de punten zijn waar wij op zullen letten en aandacht aan besteden. Vanuit het perspectief van de burger: is die er daadwerkelijk mee gediend? Wat de positie van identiteitsgebonden zorg wordt, gaan we nog apart bespreken. Ook dat is een belangrijk aandachtspunt. Onze boodschap richting gemeenten is: pak je kansen en let op de valkuilen. En als we vanuit die positieve houding hiermee aan de slag gaan, kan er volgens mij nog veel moois gebeuren.

Veilig opgroeien

De oplossingsgerichte aanpak *Signs of Safety*
in jeugdzorg en kinderbescherming

Bohn
Stafleu
van Loghum

Andrew Turnell en Steve Edwards

5. Deelsessie | Signs of Safety

Deelsessiebijdrage van mw. M.A. van der Maas – van der Pijl (rayonmanager Agathos thuiszorg Zeeland)

Inleiding

Signs of Safety (SoS) wordt ingezet bij hoogrisico gezinnen en is gericht op de veiligheid van kinderen. Signs of Well-being is gericht op het vergroten van het welzijn van kinderen. Kort omschreven is Signs of Well-being eenzelfde manier van werken als Signs of Safety, maar gericht op het voorkomen van verergering.

In de provincie Zeeland is deze manier van werken gestart bij Bureau Jeugdzorg en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Vanaf de start is Agathos betrokken geweest bij het verder ontwikkelen en de implementatie hiervan. Ondertussen is het concept breed verspreid onder allerlei organisaties; u kunt hierbij denken aan MEE, GGD, Algemeen Maatschappelijk Werk, enzovoorts. De doorlooptijd en efficiëntie van hulpverleningstrajecten is door deze manier van werken vergroot.

Agathos kent een brede doelgroep van cliënten. Als voorbeeld noem ik vaak dat moeders met een postnatale depressie tot en met ouderen in ons cliëntenbestand te vinden zijn. Het merendeel van onze cliënten maakt deel uit van een gezin. Bijna de helft van onze cliënten is zelfs jonger dan 23 jaar! Het aantal Zeeuwse jongeren in ons cliëntenbestand is zelfs meer dan de helft van het gemiddelde Agathos-breed.

Agathos staat als reformatorische / christelijke zorgaanbieder bekend als organisatie die gemakkelijk ingang vindt bij gezinnen die tot de reformatorische kerken behoren. Cliënten herkennen zich in onze

medewerkers, die allen tot de reformatorische kerken behoren. Aansluiting bij de normen en waarden van het gezin is dan ook vanzelfsprekend.

In contacten met reguliere organisaties wordt onze rol hierin dan ook met regelmaat als mediator omschreven. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan een casus waarbij een melding is gedaan bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Door onze inzet accepteert het gezin begeleiding en kan hiermee een verandering in gang worden gezet.

1. Herkomst

Signs of Safety is een benadering die door Andrew Turnell en Steve Edwards in de jaren '90 in Australië is ontwikkeld met medewerking van ruim 150 hulpverleners uit de jeugdhulpverlening en kinderbescherming. Het doel was te komen tot een constructieve samenwerkingsrelatie met de cliënt, waarbij de veiligheid van kinderen centraal stond. Inmiddels wordt de benadering in delen van Amerika, Canada, Engeland, Zweden, Denemarken, Nederland, Nieuw-Zeeland en Japan toegepast.

2. Methode van Signs of Safety

Doel

Signs of Safety (SoS) is een benaderingswijze voor de hulpverlening wanneer er een onveilige situatie is in de thuissituatie van het kind of een vermoeden hiervan bestaat. Het beschermen van het kind tegen geweld en misbruik wordt gecombineerd met een constructieve samenwerking met het gezin en diens netwerk. Met als einddoel veiligheid voor het kind te creëren! Door het inschakelen van het netwerk, dat taken van het gezin overneemt, en door meekijken of meedenken kan het gezin samen met het netwerk zorgen voor een veilig klimaat. Deze afspraken zijn bindend en worden gecontroleerd door het eigen netwerk. De controle is er dus ook op de momenten dat er geen hulpverleners aanwezig zijn. Het gezin en het netwerk kunnen op deze manier aantonen dat verdere ingrijpende stappen mogelijk niet genomen hoeven te worden.

Beoogd resultaat

Waarom heeft Agathos ervoor gekozen om hiermee te werken? Wij willen graag meewerken om, naast bovengenoemd einddoel, het beoogde resultaat mede te bereiken.

Beoogde resultaten, dat:

- onveilige (opvoedings)situaties voor kinderen sneller en beter gesignaleerd worden;
- hulpverlening sneller en beter verloopt, doordat de werkwijze leidt tot het snel verkrijgen van inzicht in de situatie en duidelijkheid geeft over wat er precies moet veranderen;
- het type hulpverlening minder ingrijpend is (het kan o.a. langdurige uithuisplaatsing voorkomen);
- door de activerende benadering van gezinsleden de doelen van de hulp sneller bereikt zijn;
- er minder heraanmeldingen voor hulpverlening zijn;
- gezinnen meer tevreden zijn over de geboden hulp, doordat zij actief participeren en de hulp een duidelijke doelstelling heeft;
- de samenwerking en afstemming tussen de diverse hulpverleningsinstellingen rondom een kind of gezin beter verloopt, doordat zowel het netwerk van het gezin alsook het hulpverleningsnetwerk wordt ingeschakeld om de veiligheid te waarborgen.

Indicatie

Voor het werken met Signs of Safety zijn geen contra-indicaties. Het kan ingezet worden bij elk gezin waar sprake is van (mogelijke) onveiligheid van kinderen. Omdat deze werkwijze gericht is op samenwerking met het gezin en het netwerk actief betreft, is ze uitermate geschikt voor groepen die uit een 'wij-cultuur' komen.

Oorsprong

Signs of Safety is gebaseerd op de (kortdurende) oplossingsgerichte therapie. Oplossingsgerichte therapie richt zich op de sterke kanten van de cliënt, omdat verondersteld wordt dat het werken met de krachten en hulpbronnen van een cliënt constructiever is dan het werken met de tekorten en problemen van een cliënt. Hierdoor kan het tot betere resultaten leiden.

Om tot een oplossing te komen, is het niet nodig om het probleem tot op de bodem uit te diepen. Ik noem een paar aannames vanuit de oplossingsgerichte therapie die, hoe ervaren onze hulpverleners ook zijn, nog steeds ondersteunend zijn bij het bieden van begeleiding:

- Als iets niet werkt, doe dan iets anders, en als iets werkt, doe daar dan meer van;
- Een kleine verandering in een aspect van een probleem kan het begin zijn van een oplossing.

Hulpverleners

De manier van werken vraagt ook zeker wat van hulpverleners. Allereerst is het belangrijk niet uit het oog te verliezen dat de veiligheid van kinderen in het geding is. Daarom moeten hulpverleners in staat zijn om hun autoriteit zorgvuldig uit te oefenen, op een constructieve manier een oordeel te vormen over de situatie en een vragende houding te hebben ten opzichte van het gezin. De vragende houding van de hulpverlener blijkt uit het feit dat hij expliciet is over zijn rol, zorgen en verwachtingen, terwijl hij tegelijkertijd toetst bij het gezin en andere hulpverleners of zijn beoordelingen kloppen en of zijn handelen hiermee in overeenstemming is. Dit draagt bij aan zowel een goede samenwerking als aan de veiligheid van het kind.

In de praktijk

Het familienetwerkberaad

- Wanneer er zorgen zijn met betrekking tot de veiligheid (in de breedste zin van het woord) van kinderen in het gezin, wordt er

- zo snel mogelijk een datum voor een familienetwerkberaad gepland om een veiligheidsplan te maken;
- Een hulpverlener, bijvoorbeeld van Agathos, leidt het gesprek (voorzitter). Deze voorzitter werkt zelf niet in het gezin;
  - Aan de hand van het format veiligheidsplan inventariseert de voorzitter tijdens het netwerkberaad wat tekenen van gevaar / zorgen / risico's en complicerende factoren zijn. Hiernaast worden tekenen van veiligheid, krachten en hulpbronnen beschreven;
  - Iedere aanwezige krijgt de gelegenheid om alle facetten zoals hierboven genoemd te benoemen;
  - Hierna worden er afspraken gemaakt hoe het netwerk kan participeren in de veiligheidsafspraken.

Wie zijn betrokken?

- Het gezin (dus alle leden) kiest mensen uit het netwerk, die zij graag op het familienetwerkberaad willen zien. Dit netwerk bestaat veelal uit mensen uit de directe omgeving: familie, vrienden, burens, gemeenteleden, ambtsdragers, docenten en andere hulpverleners die betrokken zijn bij het gezin. Hierin kan de hulpverlener ondersteunend zijn: hoe maak je de keuze? Kinderen en jongeren uit het gezin krijgen de keuze of zij het netwerkberaad willen bijwonen, dit kan ook een gedeelte zijn;
- De hulpverlener van Agathos kan ondersteunen in het uitnodigen van het netwerk.

Het veiligheidsplan

- In dit plan staan concrete afspraken om de veiligheid van de gezinsleden te waarborgen;
- Ook staat duidelijk omschreven wie welke rol heeft en welke taken / afspraken diegene op zich neemt, bijvoorbeeld wie het eerste

- aanspreekpunt voor de kinderen is of wie er wordt ingelicht als de afspraken niet worden nagekomen;
- Er worden duidelijke afspraken gemaakt over de evaluatie van het veiligheidsplan;
  - Alle deelnemers van het netwerkberaad krijgen een uitgewerkt plan.

Een praktijkverhaal

De politie is aan de deur geweest bij familie Luiten na een melding uit de buurt over geluidsoverlast. De melder heeft ook aangegeven dat er veel ruzies gehoord worden en dat de kinderen daar mogelijk bij betrokken zijn. De hulpverleners die in het gezin zijn, maken zich ook zorgen over de veiligheid van de kinderen. Er wordt een familienetwerkberaad gepland. Opa en Oma Luiten, een vriendin van moeder, vrienden en de wijkouderling zijn uitgenodigd. Na het invullen van het veiligheidsplan en het scoren op de veiligheid (geef eens een cijfer hoe veilig u deze situatie vindt?) worden de volgende afspraken gemaakt:

- De kinderen zijn niet meer aanwezig bij de ruzies van de ouders;
- Wanneer er ruzie is, belt een van de ouders de vrienden en die komen direct de kinderen halen. Zijn die niet thuis, dan doen ze een beroep op de vriendin van moeder;
- Opa en oma gaan de volgende dag met de ouders in gesprek of de ruzie uitgepraat is en of de kinderen thuis kunnen komen;
- Vader gaat één avond per week een activiteit voor zichzelf doen;
- Moeder gaat één avond per week naar haar vriendin;
- De kinderen geven aan de juf op school aan als er thuis iets gebeurd is wat zij niet fijn vinden. De juf geeft dit door aan oma. Oma bespreekt dit met de ouders en zij overleggen wat op dat moment voor de kinderen het beste is;
- Als er iets niet goed verloopt in de afspraken of als er afspraken bij moeten worden gemaakt, neemt opa contact op met de hulpverlener;
- De hulpverlener evalueert wekelijks of het veiligheidsplan werkt.

Na het netwerkberaad is iedereen opgelucht. Iedereen heeft zijn zorgen kunnen uiten. Oma zegt: “Ik heb mij al zo lang zorgen gemaakt, maar het nooit durven benoemen.” De medewerker van Bureau Jeugdzorg heeft aangegeven dat er voldoende veiligheid is gewaarborgd door het maken van deze afspraken en dat er voor nu geen andere stappen hoeven te worden ondernomen.

Tot slot

Signs of Safety is een werkwijze die veel elementen in zich heeft. In deze bijdrage is geprobeerd om u een globaal beeld te schetsen. Deze manier van werken vraagt inzet van de organisatie en de hulpverleners. Scholing en intensieve werkbegeleiding zijn dan ook een vereiste voor een goede uitvoering.

Signs of Safety is te gebruiken in veel situaties, zoals kindermishandeling, seksueel misbruik, overbelasting van het gezinssysteem, opvoedingsonmacht, enzovoorts.

Signs of Well-being gebruiken wij vaak bij enkelvoudige problematiek, waarbij het een hulpmiddel kan zijn om erger te voorkomen.

A photograph showing a bicycle on a cobblestone street. The bicycle is blue and silver, with a person's legs in light blue pants visible. The street is paved with dark grey cobblestones. A white chevron pattern is painted on the cobblestones. A blue banner is overlaid at the top of the image with the text "Drempels slechten" in white.

Drempels slechten

6. Deelsessie | Zorgmijding in de gereformeerde gezindte

Deelsessiebijdrage van dr. S.D. Post (SDP|Advies)

Inleiding

In opdracht van de provincie Zeeland voerde SDP|Advies in 2010 onderzoek uit naar mogelijke zorgmijding in de provincie Zeeland. Vanuit zorgaanbieders die in Zeeland actief zijn, bereikte de provincie het signaal dat bevindelijk gereformeerde ouders op een te laat moment hulp vragen bij jeugdzorg. Omdat de provincie streeft naar een kwalitatief hoogwaardige pedagogische en sociale infrastructuur, besloot zij een onderzoek naar deze zorgmijding in te stellen. Met als uiteindelijke doel de jeugdzorg onder bevindelijk gereformeerden te verbeteren.

In deze deelsessie wordt ingegaan op de resultaten van het onderzoek⁴. Ten eerste gaat het om de vraag of er sprake is van zorgmijding. Ten tweede wordt onderzocht welke patronen hieraan ten grondslag liggen. Ten derde komt de perceptie van opvoedingsondersteuning aan de orde. Ten vierde wordt gezocht naar mogelijke oorzaken. Ten vijfde staan de mogelijkheden voor een beter bereik centraal waarna, ten slotte, een overzicht gegeven wordt van vervolgcities.

---

⁴ Muynck, A de & Post, S.D. (2010). *Drempels Slechten. Zorgmijding met betrekking tot jeugdzorg bij bevindelijk gereformeerde ouders in de provincie Zeeland*.

Middelburg: Provincie Zeeland;

Muynck & Post. (2011) Hoe stem je in de jeugdzorg af op bevindelijk gereformeerden? *Jeugdbeleid*, 5/2, 87-94.

1. Zorgmijding

Is er sprake van zorgmijding onder bevindelijk gereformeerden? Uit het onderzoek blijkt dat deze vraag bevestigend beantwoord moet worden: een deel van de bevindelijk gereformeerde ouders in Zeeland mijdt de jeugdzorg en opvoedingsondersteuning. Dit betreft echter geen volledige zorgmijding. Men zoekt alleen later dan gemiddeld ondersteuning en professionele hulp bij de opvoeding.

Het is ook niet zo dat zorgmijding bij alle opvoedingsproblemen plaatsvindt. Het gaat met name om problemen die maatschappelijk niet erkend worden door een label, zoals losbandig gedrag, zich niet conformeren aan de gezinsregels, drankverslaving of het gebruik van verslavende middelen.

2. Patronen

Het is normaal dat gevoelens van schuld en schaamte een rol spelen bij opvoedingsproblemen die niet verbonden zijn met lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen, omdat dit snel verbonden wordt met eigen onvermogen. Dit komt echter in bevindelijk gereformeerde kring sterker naar voren dan gemiddeld. De verklaring ligt hierin dat de besloten sociale omgeving waarin bevindelijk gereformeerden verkeren de gevoelens van schuld en schaamte versterken. Hieruit ontstaat de hogere zorgmijding.

Toch is dat niet het enige. Er is nog een ander patroon zichtbaar. Ook religieuze opvattingen over Gods voorzienigheid en over de betekenis van het lijden en een sterk plichtsgevoel voor de opvoedingstaak die samenhangt met de belofte bij de doop, kunnen ertoe leiden dat de zorg gemeden wordt. Als de van God gegeven taak een last wordt, zal men daar niet snel mee naar buiten komen. Het wordt gezien als een persoonlijke zaak.

3. Perceptie opvoedingsondersteuning

Of men gebruikt maakt van een hulp- en ondersteuningsaanbod hangt sterk samen met de beeldvorming over hulpverleners. Die beelden ontstaan door persoonlijke ervaringen en verhalen die men van anderen hoort. In hechte gemeenschappen, zoals die van de bevindelijk gereformeerden in Zeeland, is de impact nog sterker dan anders.

Uit het onderzoek bleek dan ook dat de perceptie van bevindelijk gereformeerde ouders zeer divers is, zowel naar identiteitsgebonden als niet-identiteitsgebonden instellingen. Naar beide zijn zij kritisch, waarbij veelal de behoefte aan professionele hulpverlening dominant is ten opzichte van de vraag naar identiteitsgebonden hulpverlening, hoewel ook voor een aanzienlijke groep ouders identiteit boven professionaliteit gaat.

Wat ouders waarderen bij opvoedingsondersteuning door identiteitsgebonden hulpverlening is dat gevoeligheden worden aan gevoeld, dezelfde levensstijl zichtbaar is en er gedeelde normen en waarden zijn ten aanzien van voor de opvoeding relevante onderwerpen als seksualiteit, gezag en relatie. Maar ook de identiteitsgebonden hulpverlening wordt kritisch beoordeeld op professionaliteit!

Beslissing

De beslissing om uiteindelijk hulp te zoeken hangt af van acht aspecten, zo blijkt uit het onderzoek.

1. *Perceptie van ernst*: aan de ene kant de ontkenning van het probleem, aan de andere kant de onoplosbaarheid van het probleem.
2. *Mate van controleverlies*: indien het gevoel van onmacht sterk wordt, overwint dit de schaamte.
3. *Houding t.o.v. buitenwereld*: bevindelijk gereformeerde ouders ervaren in sterkere mate een 'wij-zij verhouding' ten opzichte van de wereld buiten de eigen groepering.

4. *Religieuze coping*: als men het probleem religieus labelt, heeft men minder de neiging om opvoedingshulp te zoeken.
5. *Sociaal aspect*: de aanwezigheid van sociale controle als tegenkracht of de aanwezigheid van het informele netwerk als steun.
6. *Type probleem*: indien een probleem een grotere maatschappelijke erkenning heeft, neemt de bereidheid om hulp te vragen toe, want hier speelt het gevoel van falen minder een rol.
7. *Vertrouwen in organisatie*: de perceptie is meer afhankelijk van verhalen en ervaringen dan van feitelijke informatie.
8. *Bereikbaarheid*: het betreft hier zowel de fysieke als de psychische bereikbaarheid.

4. Oorzaken

Wat zijn de oorzaken van zorgmijding bij ouders uit de gereformeerde gezindte? Het onderzoek laat er twee zien. Allereerst weten ouders die een opvoedingsprobleem hebben dat niet gemakkelijk gekoppeld kan worden aan psychische, lichamelijke of verstandelijke stoornissen, vaak niet waar ze met hun probleem terecht kunnen.

Daarnaast is er sprake van beeldvorming over veiligheid bij de seculiere hulpverlening. Dan gaat het om de genoemde ervaringen en verhalen van anderen die een sterke impact op de beeldvorming hebben en leiden tot de gevoelens van veiligheid of onveiligheid.

Het onderzoek geeft een divers beeld over de vraag wat een ouder als veilig ervaart. Voor de ene groep ouders hangt het gevoel van veiligheid samen met anonimiteit, terwijl voor de andere groep ouders veiligheid samenhangt met intimiteit en gelijkgezindheid.

5. Oplossingsrichting

Nu duidelijk is wat zorgmijding inhoudt, welke patronen er te zien zijn, hoe de perceptie van bevindelijk gereformeerde ouders van jeugdzorg is en door welke oorzaken zorgmijding ontstaat, is de vraag of er oplossingen zijn.

Tijdens het symposium *Drempels Slechten* van 31 maart 2010 werd duidelijk dat de oplossing voor deze problemen gezocht moet worden in een omvattende aanpak, waarbij de professionele hulpverleningsnetwerken met betrekking tot Jeugdzorg (zoals huisarts, CJG, Juvent, etc.) en de sociale netwerken van bevindelijk gereformeerde gezinnen (waaronder de kerkelijke gemeenten) beter op elkaar aansluiten.

6. Vervolgonderzoek

De provincie besloot tot een vervolgonderzoek, uit te voeren door SDP|Advies in nauwe samenwerking met Scoop, het Zeeuws instituut voor sociale en culturele ontwikkeling dat ook de Jeugd Monitor Zeeland uitvoert. Dit vervolgonderzoek moest uiteindelijk leiden tot een pilot.

De eerste onderzoeksvraag was welke concrete mogelijkheden sleutelfiguren zien of hebben om de professionele hulpverleningsnetwerken en de sociale netwerken beter op elkaar te laten aansluiten. De tweede vraag was op welke wijze een pilot vorm moet krijgen om succesvol gestalte te kunnen geven aan het slechten van drempels tussen en binnen deze netwerken.

Het rapport⁵ opent met een hoofdstuk waarin de Zeeuwse aanpak wordt beschreven en theoretische begrippen en methodes rondom community care

---

⁵ Post, S.D., Muynck, A. de, Smit, J.G. & Kooten, P. van. (2011) *Drempels Slechten: op zoek naar oplossingen. Een inventariserend onderzoek naar kansen voor het wegnemen van drempels voor opvoedingsondersteuning en jeugdzorg bij bevindelijk gereformeerden*, te downloaden via www.zeeland.nl

worden beschreven. Verder is er op basis van meer dan twintig interviews een uitgebreide inventarisatie van interventies op verschillende niveaus en van de samenwerkingsproblemen en – mogelijkheden. Daarnaast bevat het rapport een ontwerp van een pilot.

De interventies kunnen als volgt geordend worden:

1. Cultuur beïnvloeden: met behulp van ambtsdragers en kerkbladen de gesloten cultuur veranderen, zodat ouders eerder de stap naar de jeugdzorg maken.
2. Professionals scholen: hulpverleners uit de algemene zorg scholen over de reformatorische cultuur. Een optie is ook om een toolkit te ontwikkelen voor deze hulpverleners.
3. Signaleren: signalering is van groot belang. Kerkenraden, onderwijzers en vrijwilligers toerusten om eerder en/of beter te signaleren. Er kan meer gebruik gemaakt worden van de screening door de GGD.
4. Laagdrempelige benadering: uitbreiden van laagdrempelige benaderingen waarbij een preventiemedewerker aanwezig is, zoals koffiemorgens en zogenaamde homeparty's.
5. Opvoedbijeenkomsten: organiseren van opvoedavonden. Dit kan zowel door kerken, scholen, als CJG's gedaan worden.
6. Professionele individuele hulp: begeleid ouders in het betreden van de wereld van hulpverlening en jeugdzorg. ZAT's en het schoolmaatschappelijk werk kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.
7. Loket: ouders hebben een loket nodig, zoals het opvoedsteunpunt, het spreekuur van het CJG, schoolmaatschappelijk werker of een zorgmakelaar van scholen.
8. Hulp via huisarts: een praktijkondersteuner op een huisartsenpost kan het verschil maken.
9. Intensieve interventies in gezinnen: investeer in intensieve pedagogische thuishulp en familienetwerkberaden.

Op grond van dit onderzoek gaat er in de tweede helft van 2011 op twee plaatsen een pilot draaien.⁶ Het doel van de pilot is succesvolle interventies op het spoor te komen. Daarbij worden praktische en psychologische effecten beoogd. Praktische: de verbetering van de aansluiting van de netwerken en verbetering van de vaardigheden en de instrumenten om over en weer contact te leggen. Psychologische: bevordering van realistische wederzijdse beeldvorming en het bevorderen van open communicatie over opvoeding. De pilots hebben een looptijd van twee jaar.

---

⁶ Gedurende de pilot zal er een nieuwsbrief verschijnen. Aanmelden via info@sdpadvies.nl

Kraaienveld

**Wouter
eet het
liefst
patat**

Hoe krijg ik hem aan de broccoli?

Centrum voor Jeugd en Gezin
bel 0800-8505050
www.centrumjeugdengезin.nl

**Voor al uw
vragen over
opvoeden en
opgroeien!**

centrum voor
jeugd en gezin
emmen

7. Deelsessie | Het CJG: de centrale plek na de decentralisatie

Deelsessiebijdrage van ing. H. Akkerman (wethouder voor de SGP in Giessenlanden)

Inleiding

De decentralisatie van de jeugdzorg gaat veel impact hebben op gemeenten. Zoveel is duidelijk geworden uit de referaten van het congres. Regelmatig wordt in de discussie over de plannen van het kabinet ook het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) genoemd. Wat de rol van het CJG moet worden, blijft vaak onderbelicht. Daarom staat in deze deelsessie het CJG centraal: de centrale plek ook na de decentralisatie.

In deze deelsessie kijken we naar drie onderdelen. Ten eerste naar het doel van het CJG: waarom was het ook alweer opgericht? Ten tweede kijken we naar een voorbeeld van een CJG: hoe doen we het in de Alblasserwaard? Ten derde bezien we het CJG tijdens de decentralisatie: wat is de inhoud en wat zijn de kansen?

Vooraf is het belangrijk om aandacht te hebben voor identiteit. Ook binnen het CJG is het mogelijk ruimte te maken voor een identiteitsgebonden aanbod van zorg. Maak als SGP gebruik van de kansen. In deze deelsessie worden die kansen ook gemarkeerd.

1. Doel van het CJG

In 2007 nam de minister voor Jeugd en Gezin, André Rouvoet (ChristenUnie), het besluit tot oprichting van Centra voor Jeugd en Gezin. Sommige gemeenten kenden al vergelijkbare centra. Deze werden opgenomen in het

plan. Het plan bevatte ontwikkelingsvoorwaarden voor ieder kind. Drie lijnen kenmerkten het programma:

1. Opgroeien doe je in een gezin
2. Er moet een omslag gemaakt worden naar preventie
3. De vrijblijvendheid is voorbij

Het CJG werd een belangrijk onderdeel van het beleidsprogramma. Dit was weer te vinden in het bestuursakkoord 'Samen aan de slag', dat de Rijksoverheid en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) met elkaar sloten.

De doelstelling was om in 2011 in elke gemeente een CJG te hebben. Gemeenten kregen daarbij enkele opdrachten mee. Allereerst moest duidelijk worden dat het CJG er is voor alle ouders, kinderen en jongeren. De doelgroep die besproken wordt loopt van 9 maanden voor de geboorte tot aan de leeftijd van 23 jaar. De inwoners moeten het ervaren als een herkenbaar en laagdrempelig centraal punt voor opgroei- en opvoedvragen, voor adequate en passende hulp en voor coördinatie van die hulp. Daarbij komt dat het CJG een centraal punt voor professionals moet zijn om vroegtijdig problemen te kunnen signaleren. Het CJG brengt de diverse functies en professies binnen de jeugdzorg samen. Het is dus geen extra bureaucratische laag, maar een verzameling van de jeugdzorg in al haar facetten.

Is het CJG daarmee het ei van Columbus? Het antwoord is: nee. De voorbeelden in de referaten van Van Heukelom en Van der Staaij spreken boekdelen. Er zijn gemeenten waar de CJG's zo weinig bezocht werden, dat ze gesloten zijn. En ook diverse kranten grepen hun kans om een karikatuur te schetsen van het plan van Rouvoet (zie de afbeelding).

2. Een voorbeeld: de Alblasserwaard

De Alblasserwaard was Rouvoet al voor in de ontwikkeling van CJG's. In september 2005 werd namelijk het Jeugd Zorg Centrum (JZC) geopend. Het JZC was het resultaat van het managementplan 'Jeugd een gezamenlijke zorg'.

In het JZC werden verschillende instellingen gesitueerd: het school- en jeugdmaatschappelijk werk, het meldpunt gezinscoach en begeleiding risicogezinnen, het opvoedingssprekkuur, de dienst van leerplicht en voortijdig schoolverlaten, de zorgcoördinator risicoleerlingen van twaalf tot en met achttien jaar, GGZ De Grote Rivieren en Bureau Jeugdzorg met toegang en jeugdreclassering.

Specifiek voor Gorinchem en omstreken waren de aanmelding Bureaudienst, waarin het jeugdmaatschappelijk werk (RIVAS) en Bureau Jeugdzorg samenwerkten, de screenings, ook wel intake geïndiceerde zorg genoemd door Bureau Jeugdzorg en GGZ De Grote Rivieren, en de directe lijnen met onderwijs en leerplicht. Juist in de lijnen met onderwijs en leerplicht kan ruimte gevraagd en gemaakt worden voor het aanbod van identiteitsgebonden zorg.

Het resultaat van het JZC mag er zijn: samenwerking loont! Het preventieve gedeelte van de gehele zorgketen kreeg een betere positie, net als Bureau Jeugdzorg dat zich ook een betere plaats wist te verwerven. Door de korte lijnen tussen de diverse instanties kunnen cliënten ook sneller doorverwezen worden. En het JZC was een uitstekende basis voor de regionale ontwikkeling van CJG's.

3. Decentralisatie: kansen voor het CJG

De nieuwe Wet op de jeugdzorg stelt – overigens net als de oude Wet op de jeugdzorg – dat jongeren, ouders en gezinnen zorg krijgen waar ze recht op hebben. Probleem op dit moment is dat de indicatiestelling en de financieringsstromen niet goed geregeld zijn. Maar ook zorginhoudelijk is er verbetering nodig. Zo zitten er te veel jongeren met lichte problemen in specialistische (dus dure en zware) zorgvoorzieningen. Ook is er een groeiende groep van jongeren met zware en complexe problemen, die moeilijk te bereiken is.

Het kabinet-Rutte anticipeert hierop in het regeerakkoord 'Vrijheid en verantwoordelijkheid'. Het streeft daarin naar één financieringssysteem. Het decentraliseert alle taken van de jeugdzorg gefaseerd naar de gemeenten, waarmee dus ook de organisatie van de jeugdzorg in handen komt van de gemeente.

Belangrijk voor deze deelsessie is dat het CJG gepositioneerd wordt als 'front office' voor alle jeugdzorg. De toegang moet daarbij passen bij de sociale context. Voor iedereen geldt dat via internet, de huisarts en het CJG toegang te krijgen is tot jeugdzorg. Maar soms is er een extra kans, wanneer internet, huisarts en het CJG gemeden worden. Zo kan de verloskundige de toegang zijn voor aanstaande ouders. Het consultatiebureau kan de toegang zijn voor opvoeders met jongere kinderen, evenals de kinderopvang en de peuterspeelzaal. En de scholen kunnen de toegang zijn voor de opvoeders van kinderen en jongeren. Kortom: er zijn meerdere wegen die toegang verschaffen tot de jeugdzorg.

De nieuwe Wet op de jeugdzorg legt niet alleen de organisatie neer bij de gemeenten, ze geeft de gemeenten ook nog eens beleidsvrijheid om aan de wet invulling te geven. Dat biedt wat betreft identiteitsgebonden zorg op minimaal twee terreinen kansen: op dat van de zorg- en adviesteams en op dat van de 'eigen kracht-formule'.

Zorg- en adviesteams

Een zorg- en adviesteam (ZAT) moet zorgen voor de aansluiting tussen leerlingenzorg en de (jeugd)zorg. Het is meestal een multidisciplinair team waarin vertegenwoordigers van de lokale zorg en de jeugdzorg samenwerken met vertegenwoordigers van het onderwijs. Doel is om jongeren bij wie op school problemen worden gesignaleerd en hun ouders vroegtijdig, snel, effectief en samenhangend zorg te bieden door het lokale aanbod dicht rond de school te organiseren.

Om het concreet te maken: in een ZAT zitten bijvoorbeeld de intern begeleider van een school, het (school)maatschappelijk werk, de jeugdarts of verpleegkundige, Bureau Jeugdzorg, het speciaal onderwijs, de leerplicht en de politie. Ook hier zijn weer genoeg mogelijkheden om identiteitsgebonden zorg in te schakelen.

Zorg- en adviesteams functioneren in de meeste gevallen tot grote tevredenheid van alle partijen die erin participeren. Iedereen ziet dat de dekkingsgraad stijgt, al gaat het soms langzaam. Er is een toename van borging van afspraken tussen samenwerkingsverbanden en gemeenten. En het mooiste resultaat is de concrete opbrengst: het aantal jongeren dat betere en snellere hulp krijgt, stijgt!

Eigen kracht

De beleidsvrijheid die gemeenten hebben en de toenemende aandacht voor de 'eigen kracht-formule' bieden ook kansen voor identiteitsgebonden zorg. Die 'eigen kracht' wordt bepaald door drie zaken:

1. Het gezin, de familie en de vriendenkring
2. Andere betrokkenen, zoals burens, leerkrachten, coaches, ambtsdragers, enzovoorts
3. Vrijwilligers, professionals en diverse organisaties die begeleiden en faciliteren

Bij 'eigen kracht' gaat het om zaken waar grote kansen liggen voor de gereformeerde gezindte, zowel voor personen als organisaties. Het gaat over de kwaliteit van sociale relaties, het gaat over groepslidmaatschap. Het betreft formele en informele netwerken. Het gaat over gedeelde normen. Het gaat over publieke familiariteit. Het betreft de inzet van de gemeenschap. En het gaat uiteraard over het gemeenschappelijk belang. Kortom: hier liggen kansen voor aanbieders van identiteitsgebonden zorg.

Uiteindelijk is de eigen kracht van gezinnen het meest bepalend. Daar begint het mee. Dat is de normale situatie waar kinderen en jongeren thuishoren. Zorg dat je daar als gemeente zo dicht mogelijk bij blijft. Faciliteer het. Versterk ook de pedagogische civil society. En denk na over hoe het CJG die versterking kan faciliteren.

Conclusie

Het is duidelijk dat gemeenten moeten zorgen dat hun Centrum voor Jeugd en Gezin zo spoedig mogelijk op orde is. Want als in 2014 de decentralisatie echt begint, komt er veel op de CJG's af. Heb daar als college en raad aandacht voor. Liefst zo snel mogelijk! En creëer ruimte voor identiteitsgebonden jeugdzorg. Want daar liggen grote kansen bij deze decentralisatie.

8. Deelsessie I Kabinetsplannen en de christelijke jeugdzorg

Deelsessiebijdrage van dhr. B. Nitrauw (Raad van Bestuur SGJ)

Inleiding

Door de decentralisatie van de jeugdzorg zijn met ingang van 2014 gemeenten verantwoordelijk voor de organisatie en de financiering van de jeugdzorg. Het gaat om het brede palet met aan de ene kant de lichte jeugdzorg en aan de andere kant de gespecialiseerde jeugd-ggz. Dat gemeenten verantwoordelijk worden voor de financiering gaat gevolgen krijgen voor de christelijke aanbieders van jeugdzorg: SGJ (Stichting Gereformeerd Jeugdwelzijn) en Eleos.

In deze deelsessie wordt toegelicht hoe SGJ en Eleos naar de toekomst kijken en hoe zij inspelen op de decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten. Ten eerste komt kort het ontstaan van de christelijke jeugdzorg aan de orde. Ten tweede wordt het zorgprogramma dat SGJ en Eleos nu aanbieden toegelicht. Ten derde wordt ingegaan op de toekomst van SGJ en Eleos binnen de decentralisatie van de jeugdzorg.

1. Ontstaan

In de geschiedenis van de jeugdzorg zijn twee christelijke modellen te zien: het verzuilingsmodel en het réveilmodel. Tot dat laatste behoren organisaties als Timon, het Leger des Heils, In de Bres en De Hoop. Ze ontstonden vanuit de Réveilbeweging waarbij christenen vanuit barmhartigheid hulp verleenden aan mensen in nood. De hulp was gericht op buitenstaanders; een soort van diaconaat naar buiten. De motivatie van deze christenen om voor anderen te zorgen kwam voort uit hun identiteit.

Tot deze groep behoren SGJ en Eleos echter niet. Zij zijn ontstaan vanuit de verzuiling die als gevolg van het Réveil opkwam. Vanuit de eigen achterban was er behoefte aan zorg die aansloot bij de eigen identiteit; een soort van diaconaat naar binnen.

De SGJ is in 1993 ontstaan uit twee organisaties met een lange historie: de Christelijke Gereformeerde Vereniging voor Jeugdwelzijn en de vereniging voor Gereformeerde Kinderbescherming De Driehoek. Eleos is in 2000 ontstaan uit het Gereformeerd Psychiatrisch Ziekenhuis De Fontein, GLIAGG De Poort en de Gereformeerde Landelijke Instelling voor Begeleid Wonen.

2. SGJ en Eleos nu

Financiering

Op dit moment draaien SGJ en Eleos op verschillende financieringsstromen. De SGJ doet dat op landelijke financiering van het Rijk. Daarnaast krijgt zij nog enkele aanvullende financiën vanuit de provinciale financiering (zie ook tabel 2 in de bijdrage van mevrouw Jonkers, hoofdstuk 2).

Eleos krijgt haar financiën uit andere stromen. Aan de ene kant komt het geld uit de Zorgverzekeringswet; dit is de zogenaamde 'cure-kant' van de jeugdzorg. Aan de andere kant komt het geld uit de AWBZ; dit is de zogenaamde 'care-kant' van de jeugdzorg (zie ook hiervoor tabel 2 in de bijdrage van mevrouw Jonkers).

Zorgprogramma SGJ

De zorgprogramma's van SGJ en Eleos zijn soms verschillend, maar overlappen ook regelmatig. Het zorgprogramma van SGJ bestaat uit de volgende taken:

- Preventie
- Bureau Jeugdzorg: taken behorend bij de toegang en jeugdbescherming, zoals voogdij en gezinsvoogdij
- Intensieve ambulante gezinsinterventies

- Pleegzorg, behandelgroepen en gezinshuizen

Zorgprogramma Eleos

Het zorgprogramma van Eleos bestaat uit vijf taken, waarbij de eerste twee met SGJ overeenstemmen:

- Preventie
- Ambulante gezinsbehandeling
- Ambulante behandeling middels spreekuren
- Dagbehandeling
- Ambulante woonbegeleiding

3. De toekomst van SGJ en Eleos

Met de decentralisatie gaat er vanaf 2014 veel veranderen voor SGJ en Eleos. SGJ zal straks nagenoeg geheel afhankelijk zijn van gemeentelijke financiering, Eleos gedeeltelijk. Bij Eleos zal het vooral gaan om de onderdelen jeugdzorg, arbeidstraining en woonbegeleiding.

Dat het geld straks bij de gemeenten vandaan komt, betekent ook dat zij verantwoordelijk zijn voor het inkopen van zorg. En waar hun voorkeur straks naar uitgaat, is wel duidelijk: zorginstellingen met een breed geïntegreerd zorgaanbod. Alleen zij zullen straks contracten in de wacht slepen. Om die reden gaan SGJ en Eleos per 1 januari 2012 verder in een nieuwe zorggroep.

Maar er is nog een reden. Op de terreinen waarop SGJ en Eleos actief zijn, de jeugdzorg en de ggz, gaat het kabinet-Rutte in deze regeerperiode 900 miljoen bezuinigen. Dat betekent een productieverlies van twintig procent voor ggz- en jeugdzorginstellingen. Samen kunnen SGJ en Eleos in deze concurrentiestrijd beduidend sterker staan dan afzonderlijk.

Ook zou het niet verstandig zijn dat SGJ en Eleos – in theorie – in alle 418 Nederlandse gemeenten afzonderlijk aankloppen bij de zorgwethouder voor een contract. Dat is niet handig, omdat SGJ en Eleos beide dezelfde doelgroep bedienen. Daarom willen SGJ en Eleos al vroeg samen op weg,

want de verwachting is dat gemeenten in 2013 beginnen met de eerste zorg in te kopen.

Beperkt aantal gemeenten

SGJ en Eleos hebben niet de illusie dat zij straks bij alle 418 gemeenten op de voorste rij kunnen zitten om een zorgcontract in de wacht te slepen. Uiteindelijk zal het maar om tachtig à negentig gemeenten gaan: de zogenaamde Bijbelgordel. Hier bevindt zich negentig procent van de doelgroepen van SGJ en Eleos. Alleen in die gemeenten zullen zij gezamenlijk een rol van betekenis kunnen spelen.

Dat betekent niet dat SGJ en Eleos straks in de overige 340 gemeenten niet te vinden zijn. Daar zullen zij vooral zorg leveren op aanvraag van de hoofdaanemers. Ook daar bevindt zich immers nog steeds een deel van de doelgroep die waarde hecht aan jeugdzorg met een christelijke identiteit. Dan moet de zorg wel vraaggestuurd zijn. Anders komt er geen aanvraag binnen.

Risico's

Kansen zijn er dus genoeg voor SGJ en Eleos, ook na de decentralisatie. Tegelijk zijn er risico's. Allereerst is er het risico om weggedrukt te worden uit de markt. Het is immers moeilijk opboksen als relatief kleine zorgaanbieder tegenover grotere. Een ander risico is de afname van de keuzevrijheid door gemeenten, zodat cliënten nog maar uit een beperkt aantal zorgaanbieders kunnen kiezen. Wat te doen als SGJ en Eleos dan buiten de boot vallen? Ook kan het gebeuren dat SGJ en Eleos overal in de onderaannemerrol terecht komen. Dan ben je volledig afhankelijk van wat anderen je toebedelen. Verder zal er een sterke concurrentie ontstaan op de prijs en op de aanrijtijd. En als laatste risico is er kans op loodzware administratieve lasten. De toekomst plaatst SGJ en Eleos dus voor genoeg vragen waar nu nog geen antwoord op te vinden is.

Wat te doen?

Daarom zetten SGJ en Eleos hun beste beentje voor. Om ook in de toekomst christelijke jeugdzorg aan te bieden in Nederland. Het zorgaanbod blijft hetzelfde, de wijze waarop verandert. Wat staat er op het programma?

Ten eerste gaan SGJ en Eleos de komende tijd hard aan de slag met de strategische samenwerking, zodat we per 1 januari 2012 een nieuwe zorggroep kunnen vormen die klaar is voor de uitdagingen die wachten.

Ten tweede gaan SGJ en Eleos onder potentiële cliënten hun zorgaanbod helder bekendmaken. Nog meer dan anders is het nodig om in te zetten op nieuwe doelgroepen. De christelijke identiteit blijft daarbij het uitgangspunt.

Ten derde gaan SGJ en Eleos de komende tijd de christelijke partijen in de politiek proberen te activeren. De manieren waarop worden nog uitgedacht, maar het doel staat al vast: SGP, ChristenUnie en CDA activeren om politieke ruimte te creëren voor de keuzevrijheid van cliënten.

9. Voorbeeldbijdrage | Behandeling najaarsbegroting

Bijdrage voor begrotingsbehandeling raad najaar 2011 door dhr. G. Leertouwer (medewerker SGP-Tweede Kamerfractie)

Inleiding

Om gemeenteraadsfracties een concreet handvat te bieden de decentralisatie van de jeugdzorg bespreekbaar te maken in hun gemeenten, heeft de Werkgroep Jeugdzorg een voorbeeldbijdrage geschreven voor de begrotingsbehandeling van de gemeenteraad in het najaar van 2011. Niet elke gemeente kent deze uitgebreide behandeling van de begroting nog. In de gemeenten waar deze begrotingsbehandeling wel plaatsvindt, kunnen SGP-fracties onderstaande bijdrage overnemen.

In de bijdrage geeft de SGP uiting aan de noodzaak van vroegtijdige voorbereiding op de decentralisatie van de Jeugdzorg. Jongeren zijn immers de toekomst van de samenleving. Voor de SGP staan daarbij twee lijnen centraal: de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden van burgers én een zorgaanbod dat aansluit bij de behoeften van die burgers. Door het college te vragen naar een stappenplan laat de SGP zien dat ze belang hecht aan een zorgvuldige transitie van de Jeugdzorg.

De Werkgroep Jeugdzorg wil met deze bijdrage aangeven wat volgens haar de eerste stap is in het toepassen van de bijdragen uit deze congresbundel in de praktijk. Uiteraard is, om meer recht te doen aan de lokale SGP-visie, aanpassing van de voorbeeldbijdrage toegestaan.

Jeugdzorg staat voor de deur. Dat signaal moet nu al goed tot ons doordringen. Van de extra taken die de gemeente de komende jaren op haar bordje krijgt is jeugdzorg een heel nieuw aandachtsgebied, dat veel verder gaat dan het consultatiebureau of het Centrum voor Jeugd en Gezin. Nieuwe zorgvragen komen op ons af. Die taak moeten we snel oppakken. Het welzijn en de veiligheid van onze jongeren staat bij de SGP hoog op de prioriteitenlijst, zeker de komende jaren.

De boodschap van de Rijksoverheid aan de gemeente is helder: meer taken, minder geld. Ook in het budget voor de jeugdzorg wordt flink gesnoeid. Dat vraagt dus om een doordachte en realistische aanpak. De SGP hanteert voor de komende jaren twee uitgangspunten:

1. De eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden van burgers moeten meer worden aangesproken. De overheid moet problemen van burgers niet overnemen, maar burgers zoveel mogelijk in staat stellen hun problemen aan te pakken. In plaats van een individualistische benadering moet daarom de eigen kracht van sociale netwerken beter benut worden. Dat levert niet alleen financieel, maar ook sociaal en maatschappelijk winst op. Een positieve cultuur voor gezinnen is broodnodig. Daarvoor is inzet op allerlei beleidsterreinen nodig. Hoe gaat het college dit vormgeven?
2. Voor het bieden van goede zorg is in elk geval van wezenlijk belang dat recht gedaan wordt aan de levensovertuiging van alle burgers. Het zorgaanbod dient divers en representatief te zijn. Bij de keuze van zorgaanbieders moet hier uitdrukkelijk op gelet worden. Deelt het college deze visie? Hoe wordt hier concreet uitwerking aan gegeven?

Graag ontvangt de SGP in elk geval op korte termijn een stappenplan over de wijze waarop de verantwoordelijkheid voor jeugdzorg de komende jaren wordt vormgegeven.

